

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING

Opgericht door Kolonel
G. E. V. L. van Zuylen,
21 Mart 1900.

OOST EN WEST

„Het Koloniaal belang
is een algemeen
Nederlandsch belang”.

KANTOREN:

HOOFDBESTUUR HEULSTRAAT 17, DEN HAAG.
INLICHTINGDIENST TELEFOON 4519.

KOLONIAAL

ARBEIDS- EN INFORMATIE-BUREAU „OOST EN WEST”:
TIJDELIJK HEULSTRAAT 17, DEN HAAG, TEL. 4519.

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN
moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie”, en gezonden
aan de Presidente: HEERENGRACHT 7, DEN HAAG.

Voor Administratie en Verandering van Woonplaats wende men zich tot
den Administrateur: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519.
Voor Advertentiën tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20,
Telefoon intercomm. 2793, beiden DEN HAAG.

CORN. DE JONG ATELIER VOOR MODERNE FOTOGRAFIE

Zeestraat 63 :: Den Haag :: Tel. 6038

INHOUD: Een Prijsvraag. — Uit de Oost-Ind. Mail. —
Suriname. — Curaçao. — Wat de Inlander zegt. — Wat
de Chinees vertelt. — Van Vreemde Koloniën. —
Oost- en West-Ind. Literatuur-overzicht. — Leestafels.
— Mededeelingen. — Officieele Berichten.

Een Prijsvraag.

Gaarne voldoen wij aan het verzoek der Nederlandsche
Vereeniging voor Economische Geographie te 's-Graven-
hage, het volgende onder de aandacht onzer lezers te wil-
len brengen:

„Het Bestuur van de Nederlandsche Vereeniging voor
Economische Geographie te 's-Gravenhage maakt door
dezen bekend, dat de Vereeniging heeft uitgeschreven
een prijsvraag over het volgende onderwerp:

De ontwikkeling en geographische verbreiding van
den invoer van artikelen uit de subtropische en
gematigde gewesten in Nederlandsch-Indië ge-
durende de laatste eeuw en in het bijzonder in
den laatsten tijd.

De bedoeling hiermede is een overzicht te verkrijgen
van de artikelen, welke de landen van Europa, Japan,
China, Australië, Noord-Amerika en andere landen met
soortgelijke voortbrengselen aan Nederlandsch-Indië le-
veren; hoe die in Indië gedistribueerd worden; welke wij-
ziging, zoowel wat hoeveelheid en aard der artikelen als
de landen van afkomst betreft, bij den invoer valt waar
te nemen; welken invloed de productie in Indië op dien
invoer gehad heeft en kan hebben, een en ander histo-
risch behandeld met verklarende toelichting en aanwijzing
der invloeden, die in Indië of in het buitenland daarop
werken.

De omvang van het antwoord moet beslaan 8 à 11 vel-
druks van 16 pagina's, op ± 2200 letters per pagina be-
rekend. Het manuscript moet duidelijk geschreven zijn,
lieft getypt, in de Nederlandsche taal, het papier aan
eene zijde beschreven, en met een motto geteekend, terwijl
een daarbij behoorende, met lak gesloten brief den naam
en het adres des schrijvers aanwijst.

Voor het beste antwoord, dat door den beoordeelings-
raad ter bekroning wordt aangewezen, ontvangt de schrij-
ver een prijs van f 500, terwijl nog een premie van f 200
kan toegekend worden aan een der andere antwoorden,
wanneer dat daarvoor in aanmerking komt. Mocht de
beoordeelingsraad aan geen antwoord den prijs kunnen
toekennen, dan heeft deze nog het recht enkel de premie
toe te wijzen.

De Nederlandsche Vereeniging voor Economische Geo-
graphie verkrijgt het auteursrecht der bekroonde ant-
woorden, en heeft het recht die onder den naam des
schrijvers te publiceren, zooals zij dat wenschelijk vindt.

De beoordeelingsraad bestaat uit de heeren: H. J. Hoo-
geveen, Oud-President van de Factory der Nederlandsche
Handelmaatschappij te Batavia. Mr. G. Vissering, Presi-
dent van de Nederlandsche Bank, Oud-President van de
Javasche Bank, en Dr. H. Blink, Voorzitter der Neder-
landsche Vereeniging voor Economische Geographie.

Aan alle inzenders van ernstige beantwoordingen, die
niet bekroond worden, zullen hun geschriften vrachtvrij
worden teruggezonden.

Verdere inlichtingen omtrent de strekking dezer prijs-
vraag verschaft gaarne de heer Dr. H. Blink, Groot Her-
toginnelaan 67, Den Haag.

De inzending is opengesteld tot 15 December 1915 en
moet vrachtvrij geschieden bij den Secretaris der Ver-
eeniging, Mr. R. E. Kielstra, Banstraat 25, Den Haag.”

Uit de O. I. Mail.

Pestbestrijding.

Volgens de jongste mailberichten wordt de bestrijding
der pest in het Malangsche in den laatsten tijd met meer
succes gevoerd.

Het rapporteren van gevallen geschiedt nauwkeuriger.
Binnenkort hoopt men de ontzwevelingsdienst krachtig en
systematisch te kunnen doorvoeren.

Naar aanleiding van het sterfgeval aan pest eener Chi-
neesche vrouw te Batavia, die met het s.s. „Tjimahi” was
aangekomen, worden strenge voorzorgsmaatregelen ge-
nomen.

Tusschen de Indische regering en die der Straits-
Settlements is een conferentie in voorbereiding om 'tot
eenheid te geraken inzake de bestrijding van pest, cholera
en andere tropische ziekten.

De eerste Chinese Vaccinatrice.

Na afgelegd examen heeft gisteren de eerste Chinese
vaccinatrice Tan Soekoe Nio, dochter van den Chinees-
chen dokter Tan Tjan Goan, alhier, haar betrekking
aanvaard.

Het is te hopen, dat de regering voortaan de verplichte
inenting van Chinese vrouwen aan genoemde vaccina-
trice zal opdragen. Het is eenvoudig ongelooflijk, met
welk een tegenzin de Chinese vrouwen zich door een
Inlandschen mantri tjatjan laten inenten, een tegen-
zin welke thans ontzien kan en daarom moet worden, zoo
meldt het Bat. Nieuwsblad.

Opstootjes op Savoe.

Op Savoe kwamen opstootjes voor, volgens de eerste
berichten naar aanleiding van het optreden van den ci-
viel gezaghebber.

Atjeh in Februari.

In het Bat. Nieuwsblad van 11 Mei jl. lezen wij:
Het kort verslag over Atjeh in Februari is samen te

vatten in de woorden: „gunstig”, geen bijzonderheden” en
„niets bijzonders”.

Het volgende prachtbericht uit de afd. Gajo Laos:

Een brigade van de bezetting te Kaloei ruimde een
vijftal roovers, die, door de justitie vervolgd, in het Ta-
miangsche zich schuil hielden, op.

Twee, die van het bendetje overgebleven waren, wer-
den gearresteerd.

Sarikat Islam.

Te Pontianak is een afdeling van de Sarikat Islam
opgericht. De belangstelling was groot, naar de bladen
melden.

Hoe zéér de Inl. bevolking op Java geneigd is, zich-
zelve recht te verschaffen, blijkt weer uit een bericht uit
het Soer. H bld. uit het Rembangsche, toen een in-
landsche vrouw door een auto aangereiden en licht ge-
wond werd: „De bevolking liep met knuppels gewapend
te hoop en nam een dreigende houding aan tegen de auto-
heeren. Door tusschenkomst van den wed. a. n. a. die enige
helhamels arresteerde, werd erger voorkomen”.

Inl. Landbouwschool.

Madoera zal een landbouwschool krijgen te Bankalang.
Zoo melden de Ind. bladen met ingenomenheid.

De heer H. J. Lovink.

De directeur van het departement van landbouw, nij-
verheid en handel, de heer H. J. Lovink, treedt, naar
thans met groote zekerheid mag worden medegedeeld, in
December a.s. af.

De kwestie is n.l. dat de heer Lovink in December
a.s. naar Europa vertrekt met 3 maanden ambtsverlof om
van daaruit een bezoek te brengen aan de wereldtentoon-
stelling te San Francisco. (Men weet dat de heer Lovink
voorzitter is van de commissie tot voorbereiding der
koloniale inzending op genoemde expositie).

In Nederland nu zal aan den heer Lovink van rege-
ringswege een bijzonder mooie positie worden aange-
boden, over den aard waarvan tot dusver nog geheim-
houding is gelast, doch welke zeker als een soort van
appreciatie mag worden beschouwd voor den ijver, waar-
mede de heer Lovink hier gedurende 5 jaar heeft ge-
arbeid.

In verband hiermede zijn alle verdere onderhande-
lingen tusschen den heer Lovink en het N. I. Landbouw-
syndicaat, dat hem gaarne als voorzitter had gewenscht,
afgebroken.

Tenzij wederom een outsider als directeur van landbouw
zal worden benoemd, komen in aanmerking om den heer
Lovink in December op te volgen dr. Van Hall, die
thans met verlof in Europa vertoef, of dr. Konings-
berger, die 5 Juni a.s. met verlof naar Europa vertrekt
voor den tijd van 6 maanden. (Bat. Nieuwsbl.)

G. G. Idenburg's heengaan.

Hetzelfde blad schrijft:
„Gaaf of blijft G. G. Idenburg? Deze vraag is in de

PERRY & CO. Hutkoffers - Uitrustingskisten HOOGSTRAAT
- Mailkoffers - Regenjassen - 20.

dagbladen den laatsten tijd reeds zoo vaak gesteld en de eigenaardigste conclusies werden daarbij getrokken. Thans kan op deze vraag echter nogmaals een definitief antwoord gegeven worden, hetwelk luidt, dat de heer Idenburg in December a.s. zeker als G. G. zal aftreden. Niet alleen mag dit gezegd worden op grond van het feit, dat Z.E. den vice-president van den Raad van Indië, den heer Van Rees, warm heeft aanbevolen als zijn opvolger, maar er is nog een andere aanwijzing, die sterker spreekt.

Sinds jaren is het n.l. de gewoonte geweest, zoo schrijft men ons van ambtelijke zijde, dat de landvoogd van onze koloniën bij zijn aftreden aan de Koningin en den minister van koloniën een uitvoerig geschrift overhandigt, waarin de scheidende G. G. de door hem gevoerde politiek uiteenzet en verdedigt, kortom een brok geschiedenis inlevert over hetgeen tijdens zijn aanzijn in de koloniën is voorgevallen en tot stand gekomen. Zoo deden Rooseboom en Van Heutsz en zoo zal ook Idenburg doen, want sinds eenigen tijd houdt onze landvoogd zich met de samenstelling van zulk een *oratio pro domo* bezig.

Aan verschillende departementschefs is opgedragen Z. E. tal van gegevens te verstrekken. Aangedrongen wordt op grooten spoed en van iemand uit de omgeving van onzen onderkoning vernamen we, dat het werk goed vlot en binnen eenige maanden voltooid kan zijn. De G. G. maakt er een lijvig stuk werk van, dat in hoofdzaak wordt opgebouwd uit feitenmaterieel. In dit opzicht besteedt de heer Idenburg veel meer zorg aan dit bestuurverslag dan zijn voorgangers, die met een historisch opstel volstonden.

Uit Soerabaja.

Met steun der regeering zal het Leger des Heils te Soerabaja een bedelaars-kolonie stichten.

De „Javabode" van 6 Mei j.l. deelde in aansluiting met vroegere berichten eenige bijzonderheden mede omtrent de eventuele exploitatie van het in November van het vorig jaar te Soerabaja aangekomen 14.000 tons drijvend dok. Daar de in Nederland ontworpen voorwaarden, waaronder de Soerabaja droogdokmaatschappij de exploitatie wenschte te aanvaarden, door de Indische autoriteiten onaannemelijk werden geacht, was de zaak thans weer in behandeling in Nederland.

Op zoek naar Zwavel.

Het onderzoek naar den zwavelrijkdom van den krater Wilirang in het Prigonsche door dr. J. K. van Gelder, geoloog, behorende tot het kader van het Mijnwezen, van wiens opdracht hij reeds melding maakten, zoo schrijft t. „Bat. Nieuwsbl.", heeft uitgewezen, dat de daar te winnen hoeveelheid zwavel nog niet voldoende is voor de systematische ontzwaveling der huizen in de pest-streken.

Door den te Malang gevestigden fotograaf, den heer v. d. Kloet, die een toestel heeft voor het opnemen van films, werden reeds vroeger opnamen verricht van dien krater en de daarin aanwezige zwavelbronnen.

Toen aan dr. v. Gelder, die dit had vernomen en daarom het atelier van genoemden fotograaf bezocht, de kiekjes werden getoond, bleek het, dat de meest rijke bronnen, op de kiekjes duidelijk te onderscheiden, den dokter niet bekend waren. De medegenomen gidsen hadden deze bronnen eenvoudig „vergeten" aan te wijzen.

Dit is eenigszins begrijpelijk, als men weet dat door de bevolking aldaar de zwavel uit de bronnen gehaald en verkocht wordt en zij daarin een middel van bestaan vindt. De zwavel wordt door pikolpaarden van de bronnen naar het nabij gelegen station Ponong gebracht en daar door Chinese handelaren opgekocht.

Waarschijnlijk zien zij dus in „Kandjeng Gouvernement" een minder gewenschten mededinger en trachten zij de meest zwavelrijke bronnen voor zichzelf te behouden.

Door dr. Terburgh, chef van den Burg. Gen. Dienst, is voorgesteld een proef te nemen met het vervoeren der zwavel per vrachtauto. Een Arrès-vrachtwagen met een draagvermogen van 3000 Kg., in den handel gebracht door de firma Tasche en Co. te Soerabaja, zal daartoe in gebruik worden genomen.

De bedoeling is om zoo dicht mogelijk bij de bronnen een station op te richten, waar de door de bevolking aan te brengen zwavel in ontvangst wordt genomen, volgens gewicht betaald en c.q. opgeschuurd.

Men rekent er op met den vrachtauto, van daaruit tweemaal per dag, 2000 Kg. zwavel rechtstreeks naar die dessa's te vervoeren, waar men bezig is met ontzwavelen. Het voordeel van deze wijze van vervoer is gelegen in de

grootte besparing van tijd en kosten, wegens het vermijden van de, bij vervoer per spoor, noodzakelijke overladingen van grobak op wagon en omgekeerd.

Ook in het Banjoewangische, in de kraters van het Kendanggebergte, zal een onderzoek naar den zwavelrijkdom der bronnen worden ingesteld.

Het voornemen bestaat ook uit Japan zwavel te betrekken, wat 50 procent goedkoper zou zijn. De prijs zou staan van f 4—f 8 per picol.

Bataviasche Kartinschool.

Aan het jaarverslag over 1913 van de Vereeniging Bataviasche Kartinschool, ontleent de Java-Bode o.m. volgende:

De werkzaamheden in het afgelopen vereenigingsjaar waren hoofdzakelijk van voorbereidenden aard.

Het resultaat van de verspreiding onzer circulaires, hoewel niet geheel onbevredigend, was toch niet, zooals wij hadden gehoopt, zoodat onze middelen, ondanks de verwachte regeerings-subsidie, nog geheel ontoereikend zijn.

Nadat de bewilliging op de statuten was verkregen, werd direct overgegaan tot de oprichting van de school op Goenoeng Sahari. Aan het hoofd daarvan staat mevr. A. C. Keen, die in het geven van onderwijs wordt bijgestaan door mejuffrouw Theresia Sabaroedin.

Het aantal leerlingen, die om plaatsing vroegen, bedroeg in den eersten tijd voor de oprichting circa 40, en was op 15 Januari 74.

Bovendien werd op dringend verzoek van de Vereeniging Boedi Oetomo, eene klasse van voorbereidend onderwijs (Fröbelschool) aan de school toegevoegd met 12 leerlingen.

„Daar onze geldmiddelen", zoo lezen wij verder in het verslag, „dringend aanvulling behoeften, vooral met het oog op de groote inrichtingskosten, besloot het bestuur op initiatief van den heer van Hinloopen Labberton, tot het organiseren van eene fancy-fair, in samenwerking met de besturen der Vereenigingen Associatie van Oost en West en S.O.V.I.A. Hoewel aanvankelijk twijfelachtig gestemd omtrent den financieelen uitslag, togen wij toch vol moed aan den arbeid, meenende ook eventueel geringer geldelijk succes niet te mogen versmaden.

Op den avond van den 8sten November had het feest plaats in den Planten- en Dierentuin onder groote en dankbaar erkende medewerking van Europeesche en Inlandsche zijde. De uitkomst overtrof ruim onze verwachtingen. Ons derde aandeel van de netto opbrengst bedroeg f 1640.15.

Na deze stijving onzer kas, konden de voorbereidselen voor de opening met spoed vervolgd worden en mochten wij het genoegen smaken onder groote, bijzonder door ons gewaardeerde belangstelling, die opening onzer eerste Kartinschool te vieren op Zondag den 11en Januari j.l. Hoopvol gestemd omtrent den bloei onzer school, bevelen wij onze Vereeniging hiermede aan in de belangstelling en den steun van allen, die sympathie gevoelen voor de opheffing van het inlandsche meisje, een vraagstuk, dat de belangstelling heeft van de gansche inlandsche wereld."

Suriname.

De behandeling van de begroting voor 1915 in de Koloniale Staten is niet zonder incidenten afgelopen. In de vergadering van 6 Mei was „justitie" aan de orde. De heer Kraan betoogde de ongeschiktheid van den commissaris van politie en verzekerde, dat hij op de zitting van 22 April van het kantongerecht, waar de commissaris van politie als hulpofficier van justitie tegenwoordig was, dezen had zien slapen. Toen hij hierover zijne bevreemding uitsprak, vernam hij, dat dit vaak gebeurde en dat het op het politiebureau wel voorkwam, dat de commissaris door den ordonnans moest gewekt worden, wanneer iemand werd aangediend.

De gedelegeerde, de procureur-generaal, ontkende dit, waarop de heer Kraan er op wees, dat hij verklaard had het met eigen oogen te hebben gezien en voorts dat hij er geen melding van gemaakt zou hebben, wanneer het een op zich zelf staand geval betrof, maar dat de commissaris v a a k in slaap valt, met open mond, waarbij hem soms de bril van den neus valt.

Den volgende dag, 7 Mei, vroeg de gedelegeerde, de procureur-generaal, verlof om een korte mededeeling te doen van bestuurswege naar aanleiding van het mededeelde door den heer Kraan over de houding van den commissaris van politie op openbare terechtzittingen:

„Het doet spreker buitengewoon veel genoegen, na den afgetreden en den fungerenden kantonrechter, de heeren Morpurgo en v. d. Flier te hebben gehoord, het mededeelde pertinent te kunnen ontkennen. De heer Kraan heeft dus alweder zijn licht opgestoken bij minder betrouwbare zegslieden."

De Haagsche Commissiebank

37-39 Prins Hendrikstraat - - - 's-Gravenhage.

Effecten - Coupons - Beleening

Prolongatie - Deposito - Cheques

Safe-Inrichting.

C.L. BOUCHER
WOONT
PAPESTRAAT 11
SPECIALITEIT IN
AMERIKAANSCH KANTOOR
ARTIKELN - VULPENHOUDERS
BOEKBINDERIJ - BOEKDRUKKERIJ
STEMPELINRICHTING

Middelbare School v. Handel en Administratie.

LAAN v. MEERDERVOORT 104 - 's-GRAVENHAGE.

EXTERNAAT en INTERNAAT.

AFD. A. **Bijzondere Middelbare Handelsschool** met als onderbouw eene H. B. S. met 3 j. cursus. Bij beschikking van Z. Exc. den Min. van Binnenl. Zaken **gelijkgesteld** met de openbare handelsscholen te Amsterdam, Rotterdam, etc.

AFD. B. **Bijzondere Hoogere Burgerschool met 5-jarigen cursus.** Eveneens officieel als zoodanig erkend. De 1e en 2e klasse van de beide richtingen vallen samen, zoodat over de keuze Handelsschool of H. B. S. 5-j. c. eerst beslist behoeft te worden na het afloopen der 2e klasse. De school wordt ook door Meisjes bezocht. Prospectus en inlichtingen bij den Directeur

F. TIJMSTRA.

His Master's Voice
The Gramophone Cy. (Agency)
EXPORT NAAR O. EN W. INDIË.
DEN HAAG: 25 Papestraat, Tel. 7211.
AMSTERDAM: 12 Reguliersbreestr., Tel. 5614.

PLAAT- EN KUNSTHANDEL

Spiegel- en Lijstenfabriek

GEKLEURDE EN ZWARTE GRAVURES EN ETSSEN IN RUIME KEUZE.

Billijke prijzen voor het Encadreeren van Olieverfschilderijen, Gravures, Foto's, Platen, Teekeningen, enz.

P. J. CRAMWINCKEL Jr.
PIET HEINSTRAT 36, TEL. No. 1906.

Speciaal ingericht voor Export naar de Tropen.

VELE ATTESTEN VAN INDISCHE FAMILIES.

GESCHER & KEMPER
TAPIJTHANDEL EN COMPLETE MEUBILEERING
VLAMINGSTR. 22. DEN HAAG

Het Antiseptisch Crème

„Non plus ultra"

is vrij van bijtende of brandende bestanddeelen en **VEROORLOOFT ZICH TE SCHEREN ZONDER ZEEP**, zonder water en zonder verloren tijd voor inzeepen noodig.

Als een schoonheidscreme wordt het in enkele seconden op het gelaat uitgestreken en laat toe dadelijk daarna te scheren.

Fabrikanten: **WIJTSMA & DE MAN**
DEN HELDER.

De heer Kraan, daartoe door een besluit der vergadering gemachtigd, krijgt weer het woord en zegt, dat, waar hij gisteren tot tweemaal toe verklaard heeft het mededeelde omtrent de zitting van 22 April zelf gezien te hebben, de logenstraffing van de bestuurstafel de duidelijke strekking heeft om hem als leugenaar aan de kaak te stellen. De heer Kraan beriep zich voorts op den aanwezigen heer Ter Laag en verklaarde zich bereid de namen van meer getuigen aan het parket op te geven.

In het verslag in „De West” van 8 Mei, waaraan wij het vorenstaande ontleenen, volgt daarop deze aantekening:

„Het publiek op de volkstribune is buitengewoon rumoerig. Er wordt donderend geapplaudiseerd. Daarmee klinkt het geroep van: leugenaars! en: wij hebben 't ook gezien! Na herhaalde vergeefsche aanmaning, gelast de voorzitter de politie om de tribune te ontruimen. Dit lokt een heftig tumult uit, vooral voor het gebouw op straat. De glazen brandweerkast aan den ingang wordt stukgeslagen. De politie ontbiedt versterking, waaronder twee beambten te paard. De commissaris van politie wordt uitgejouwd door het volk. Na een half uur is het tumult bedaard en gelast de voorzitter het publiek weder toe te laten. Later in den avond worden eenige militaire patrouilles uitgezonden bij wijze van machtsvertoon.”

Ons wil het voorkomen, dat de „korte mededeeling” van den gedelegeerde niet getuigt van tact. De heeren Morpurgo en van der Flier kunnen natuurlijk niet anders verklaard hebben, dan dat zij den commissaris niet hebben zien slapen, waaruit niet volgt, dat deze niet geslapen heeft.

Bij de behandeling der begroting zijn door den heer Kraan „onthullingen” gedaan uit geheime brieven van een hoofdbambenaar aan den Gouverneur. Voor de waardigheid der Staten hopen wij, dat het bij dezen eenen keer zal blijven.

Een opmerking van den heer Kraan willen wij hier nog mededeelen. Bij de behandeling van het hoofdstuk „geneeskundige dienst” zeide hij:

„Ik acht trekvogels, die voor drie jaren hier worden gedetacheerd, niet de geschikte mannen om de grondslagen te leggen voor plannen, waarop in de toekomst moet worden voortgebouwd. Zoodra die trekvogel weg is, komt er een ander, die weer andere inzichten heeft. Zoo bijvoorbeeld keert de huidige chef van 't hospitaal weer alles onderst boven wat zijn voorgangers tot stand brachten”...

Na 7 zittingen werd de begroting met algemeene stemmen aangenomen.

Op 12 Mei heeft de Gouverneur het nieuwe zittingjaar der Koloniale Staten geopend met een zeer belangrijke rede.

„Omtrent de bacoven-export in de toekomst valt — aldus Zijne Exc. — nog niets met zekerheid te zeggen. Inzusschen is uit de pogingen om deze van kapitaalcrachtige zijde tot stand te brengen gebleken, dat Suriname nog niet alle vertrouwen verloren heeft. Van zijne zijde toonde het Opperbestuur dat vertrouwen te deelen door de U bekende garantiestelling.

Aangezien ook andere cultures, inzonderheid die der Liberiakoffie, zeer bevredigende resultaten opleveren en deze laatste bij de tegenwoordige prijzen zeer loonend is, kan de groote landbouw de toekomst met toenemende gestheid tegemoet gaan.”

Verder verklaarde de Gouverneur, dat naast den landbouw, de hygiëne door het bestuur op den voorgrond wordt gesteld. Na een opmerking over de sterftecijfers vervolgt de Gouverneur: „Maar noch deze cijfers, noch de aanzienlijke toeneming der bevolking — in 10 jaren met 20.000 zielen of 25 pct., terwijl ze in het naburige Demerara in die jaren geen vermeerdering ondergingen — mogen ons weerhouden van een ernstig streven naar verbetering, van een krachtige bestrijding der volksziekten, leidend tot een lichamelijke krachtiger en daardoor arbeidstijger bevolking, wier instandhouding tot vermindering van de immigratie kan leiden.

De pogingen tot verbetering van den hygienischen toestand zijn van medischen en technischen aard. De eerste kunnen in hooge mate bevorderd worden door de bevolking zelf, indien deze haar plicht begrijpt en luistert naar raad, in haar eigen belang haar gegeven. Onder de pogingen van technischen aard neemt de watervoorziening een belangrijke plaats in; in uitzicht is de komst van een deskundige uit een naburige kolonie, die zich welwillend bereid verklaarde het bestuur van advies te dienen.”

Enigen tijd geleden maakten wij melding van een correspondentie uit Cayenne in de „Matin” betreffende het weglopen van déportés naar Suriname.

In de „Gazette de Hollande” van 3 Juni vinden wij een brief uit Paramaribo van de hand van den heer D. P. Headly, waarin deze wijst op het gevaar voor onze kolonie, wanneer men in Europa geloof zou hechten aan de bewering van den heer Jean Galmot, den correspondent van de „Matin”, dat Suriname bevolkt wordt door ontvluchte Fransche misdadigers en voor zijn „skilled labour” van deze geheel afhankelijk is. De heer Headly deelt mede, dat hij directeur geweest is van de Compagnie française des Mines d'or du Maroni, waarvan de heer Jean Galmot de promotor en adminis-

trateur is en geeft te verstaan, dat hij meer weet van de motieven van den heer Galmot dan hij zeggen wil.

Van de correspondentie van den heer Galmot kunnen wij afscheid nemen met de mededeeling, dat de gedelegeerde van den Gouverneur in de vergadering der Staten van 5 Mei heeft verklaard, „dat het verhaal van „den heer Galmot in de Matin nagenoeg geheel uit den „duim gezogen was.”

Uit de „Sumatra Post”, overgenomen in de „N. R. Ct.” van 5 Juni, Avondblad C, dit bericht:

„Door de gouvernementserverving voor Suriname worden met belooning der hoofden heele desa's in Semarang leeggehaald.”

Wij meenen de „Sumatra Post” te kunnen geruststellen: zoo'n vaart zal het niet loopen, dat Sumatra arbeiders te kort komt door de emigratie naar Suriname.

Als No. 14 van de „Hefte zur Missionskunde” verscheen in de Verlag des Missions buchhandlung te Herrnhut „Die wirtschaftlich-soziale Arbeit der Missionsgeschäfte der Brüdergemeine in Suriname”, von Siegf. Beck, Geschäftsinspector der Missionsgeschäfte in Suriname. Het zeer interessante boekje geeft een beschrijving van hetgeen door de firma C. Kersten en Co. in het laatste tiental jaren in Suriname is gedaan of voorbereid op sociaal-economisch gebied, naast en tot steun van het eigenlijke zendingswerk.

Voor de kolonie is die sociale arbeid der firma van het hoogste belang, waarom het Koloniaal Gouvernement de verschillende pogingen dan ook krachtig steunt. Het boekje, waarvan men in Suriname met belangstelling kennis zal nemen, is versierd met het portret van broeder Ch. Buchner, die de scheiding van den kerkelijken arbeid en de winkelzaak voorbereidde en bij wiens bezoek aan Suriname in 1901 het doelbewuste begin met den maatschappelijke arbeid der firma gemaakt werd. Voorts zijn opgenomen 23 mooie illustraties, die een beeld geven van de verschillende bedrijven der firma. Een zeer interessante mededeeling vinden wij in een noot op blz. 7. Er zou n.l. onlangs uitgemaakt zijn, dat de firma C. Kersten en Co. de oudste handelsfirma van geheel Midden- en Zuid-Amerika is.

Bij Kon. besluit van 23 Februari is benoemd tot ridder in de Orde van Oranje-Nassau, Charles Spence, gezagvoerder van de suikerplantage Waterloo, in het district Nickerie (Suriname) en Britsch vice-consul aldaar.

Curaçao.

De heer de Marchena heeft in de „Vrijmoedige” van 7 Mei j.l. geantwoord op het stuk van den heer H., voorkomende in de „Vrijmoedige” van 30 April (zie ons vorig No.) Hij heeft dit op waardige wijze gedaan, zonder in persoonlijkheden te vervallen en heeft zijn zienswijze over het bijzonder onderwijs nader toegelicht.

Nu zal men het over de noodzakelijkheid van dit onderwijs wel nooit eens worden; de clericalen vinden dit het eenig noodige, de liberalen verkiezen het neutrale onderwijs, maar bij de beoordeeling van de resultaten van het bijzonder, of voor Curaçao, van het R. K. onderwijs, is het toch mogelijk om tot een onbevungen oordeel te geraken en dan wil het ons voorkomen, dat de heer de Marchena het bij het rechte eind heeft.

De onderwijsverordening voor Curaçao is in werking getreden in Mei 1907 en in de eerste jaren na de invoering was er zoowel op Curaçao als op de omliggende eilanden werkelijk vooruitgang in het onderwijs merkbaar, doch er is zeer waarschijnlijk gaandeweg verslapping in het toezicht gekomen en er wordt thans aan de verordening niet meer voldoende de hand gehouden; geschiedde dit wel, dan waren er ook geen klachten, want de verordening schrijft alles nauwkeurig voor: lesuren, leerstof, subsidie, kortom alles.

Nu nemen wij gaarne aan, dat, zooals de heer H. zegt, de leden der schoolcommissie „knappe, eerlijke, onpartijdige mannen” zijn, maar er is om goed lid van een schoolcommissie te zijn ook volkomen toewijding noodig en dit neemt veel tijd in beslag, dien de leden der schoolcommissie, als men hunne beroepen en ambten nagaat, waarschijnlijk niet kunnen geven, uitgezonderd dan twee leden, n.l. de R. K. priester en de schoolopziener. Indien het toezicht niet grondig geschiedt, dan kan het even goed niet geschieden. Nu weten wij wel, dat het in een kolonie als Curaçao moeilijk is om een commissie samen te stellen, vooral op onderwijsgebied, van mannen, die hun volen tijd kunnen geven aan een maatschappelijk belang, maar des te omzichtiger moet men dan ook zijn met het uitspreken van een protest, zooals door de schoolcommissie is gedaan over het gesprokene in de Tweede Kamer.

De heer de Marchena zegt o.a., dat het hem bekend is, dat een der onderteekenaars van het protest bijna iederen dag steen en been klaagt over het onderwijs. De heer de M. voegt hier zeer lakoniek bij: „Zulke rare verschijnselen komen helaas niet zelden voor op ons eiland.”

Dat de heer H. het R. K. onderwijs verdedigt is natuurlijk zijn recht, maar we betreuren het, dat hij in de aanvallen hierop gedaan hoofdzakelijk ziet eene „geniepige campagne tegen den Katholieken Gouverneur, dien

Hillmer & Co.

Noordeinde 58. Tel. 1667

PIQUÉ HEMDEN

f 2.75, 13.50, 14.- 14.50.

Engelsche Hemden

steeds de nieuwste Dessins van af f 2.50.

Rijke keuze DASSEN.

Gemaakte en Zelfbinders.

Schill & Capadose

Hofstraat 17 's-Gravenhage

BANKIERS - KASSIERS.

ADMINISTRATIE VAN VERMOGENS.

SAFE-DEPOSIT.

OPEN EN GESLOTEN BEWAARNEMING.

DEPOSITO's, PROLONGATIES.

CHANGE.

ASSURANTIE. LEVENSVZERKERING.

Instituut „ALPINA”

GERSAU aan het Vierwaldstättermeer.

ONDERRICHT in alle Moderne Talen, zoowel elementaire als hoofdvakken.

VOORBEREIDING voor Universiteit, Politechnicum, Handel en Landbouwkunde.

HEERLIJKE LIGGING, gezond Alpenklimaat. Zeer geschikt voor herstel van zwakke schoolkinderen, of voor diegenen, welke hunne vakantie in Zwitserland willen doorbrengen

MATIGE PRIJZEN. Prima referentiën. Prospectus op aanvraag verkrijgbaar.

Directeur: PROF. VAN WIJK.

Verkoophuis „HAGA”

ST. VEERKADE 8. TELEFOON 8010.

Vertrouwdste adres

voor meubeleering op gemakkelijke conditiën.

Elastieken Kousen,

beslist te kwaliteit, per paar f 4.—, boven No. 8 f 5.— per paar. Breukbanden enkel f 1.65, dubbel f 2.50. Koortsthermometers met controleerbewijs f 0.60. Hospitaaldoek 1e kw. f 1.30 per M., Thermogène Watten 40 en 65 cts. Damesbinden per pak 40 cts, per 6 pakken f 2.10. Ondersteken en Windkussens in huur verkrijgbaar à f 1.— per maand. DE GEDÉ, Witte de Withstraat 20 en Badhuisstraat 134, Scheveningen.

O. J. STUUT,

Charlotte de Bourbonplein 28. DEN HAAG.

Telefoon 5073.

COMESTIBLES, KOLONIALE WAREN EN

INDISCHE INGREDIËNTEN.

VERKOOPHUIS

GR. HERTOGINNELAAN 103-105-107

VALERIUSSTRAAT DEN HAAG

- Tramhalte Lijn 3 -

Eenig adres voor hen die zich goed en voordelig van nieuwe of Tweedehands Meubelen willen voorzien. —

DAGELIJKS (ook des Zondags) GEOPEND

van 10 tot 4 uur.

zijn tegenstanders op deze wijze het best meenen te kunnen treffen." Voorshands weigeren wij dit aan te nemen. Ontevreden over bestuursdaden van een Gouverneur zullen er altijd zijn, maar wij zijn overtuigd, dat deze zeker niet behooren bij de kopstukken van Curaçao, en van deze ook geen actie uitgaat om den Gouverneur te „verwerken." Met dergelijke onbewezen beschuldigingen doet men zijn zaak geen goed.

* * *

In het jaarverslag der Koninklijke Ned. Petr. Mij. lezen wij:

Met erkentelijkheid maakt de directie gewag van de hulp door de Nederlandsche regeering aan de in Mexico gevestigde Nederlanders verleend door de zending van de „Kortenaar".

WAT DE INLANDER ZEGT.

Het Vereenigingsleven.

Alles vereenigt zich tegenwoordig. De mandoeers aan „de Boom" te Soerabaja hebben nu ook al een Bond opgericht tot onderling hulpbetoon. In de eerste plaats zal ieder lid, dat ontslagen mocht worden, door de anderen geholpen moeten worden tot hij een andere betrekking gevonden heeft. In de tweede plaats nemen de leden op zich elkander behulpzaam te zijn bij de bewaking van de goederen aan „de Boom". Dikwijls hebben daar, niettegenstaande dit toezicht, diefstallen plaats, die dan door den wachthebbenden mandoeer vergoed moeten worden. In 't vervolg zullen die vergoedingskosten door al de leden van den Bond gedragen worden. Deze Vereeniging draagt de algemeene sympathie weg; vele Europeesche toekouhouders hebben volgens de Bintang Soerabaja te kennen gegeven, dat zij als donateur zullen toetreden.

Te Solo en Djokdja is, volgens de Perniagan, een Vereeniging onder den hoogen adel ontstaan. Ten huize van Prins Soeriodiningrat te Djokdja werd hier toe onlangs een vergadering belegd onder de prins van den bloede. Genoemde prins werd tot voorzitter gekozen; Prins Boeminito tot onder-voorzitter.

In verband hiermede is te Djokdja een tehuis opgericht voor verarmde Djokdjasche adellijken. De Sultan heeft voor dit doel f 7500 gegeven, de Rijksbestierder f 1000. Het ontbrekende zal aangevuld worden door evengenoomde Vereeniging. Zij, die in dit tehuis opgenomen worden, zullen aan het werk gesteld worden.

De Pembrita Betawi vermeldt, dat te Buitenzorg de Vereeniging „Darmo Oetomo" is opgericht onder de Inlandsche geëmployeerden van het Departement van Landbouw, met het doel: in de eerste plaats gelden bijeen te brengen voor een bibliotheek, zoozeer noodig tot vermeerdering van algemeene kennis; voorts om wekelijks bij elkaar te komen tot het houden van lezingen, voordrachten enz., om door gedachtenwisseling daaruit leering te trekken. Het bestuur bestaat uit: R. B. Soeftandar, voorzitter, Raden Soedjono, Secretaris-Penningmeester, Mas Sirwoepetro, adviseur voor de Javaansche taal, Mas Tjokrosasmito, adviseur van de Soendaneesche taal, R. B. Soeftandar voornoemd, tevens adviseur voor de Maleische taal, Mas Parmidjo, Bibliotheekcommissaris.

Een Mohamedaan over den Islam.

De Bintang Soerabaja zegt, dat volgens de Andalas zekere schriftgeleerde, Sech Mohamed el Atter, vroeger jarenlang leeraar aan de „El Ashar" Universiteit te Cairo onlangs een brochure geschreven heeft van 32 bladzijden, getiteld: „De Islam en waer die gebleven is", beschrijvend den tegenwoordigen vorm van dezen godsdienst, zooals hij thans beleden wordt door de z. g. geloovigen, die er duchtig van langs krijgen. Schrijver komt tot de conclusie, dat de beoefening van de oorspronkelijke, zuivere leer van den Islam, thans niet meer op aarde gevonden wordt. Ik heb, zoo schrijft hij, naar dezen Godsdienst vooral ook in Mekka gezocht, de plaats waar koran en hemel op aarde zijn neergedaald, het licht der wereld. Ik heb daar echter niets gezien dan zonde, hel en verderf. Veel goeds en edels bestaat er nu niet meer in Mekka, de bakermat van onzen Godsdienst, vroeger zoo zuiver en rein. De Mekkagangers gaan er niet meer met zuivere gevoelens naar toe. Zij leven in zonde en ontucht, verrijken zich met het geld, dat zij van anderen stelen. Ik heb ook naar den Islam gezocht in Medina, en daar eveneens overal verdorvenheid en ellende gevonden, zonder den wil, de kracht, de lust om zich daarvan te bevrijden. Zoo ook in Constantinopel, in Cairo, in de El Ashar zelfs! Waarlijk als ik geen Arabier was, ik zou geen Mohammedaan meer willen zijn. Overal heerscht tweedracht in de Mohammedaansche wereld, nergens heb ik den waren Islam teruggevonden. Schrijver eindigt met een lofrede op de Europeanen, de Christenen in Cairo, hunne eensgezindheid, hun kracht en energie prijzend.

Het Gele Gevaar en de Verdediging van N.-I.

Sedert Japan en China een zooveel betere positie in het Oosten hebben ingenomen, ducht Europa van dien kant een gevaar — alzo de Bintang Soerabaja — dat het „gele gevaar" genoemd wordt, en dat voor de bezittingen van Nederland in dit Oosten niet als denkbeeldig wordt geacht. Wanneer deze machten dreigend zullen optreden, is nog niet te zeggen. In elk geval is men er op bedacht. En de Regeering in Nederland tracht dan

ook tegen dien tijd de weerbaarheid der Aziatische koloniën voornamelijk door een flinke vloot zoo krachtig mogelijk te maken. In een vergadering van „Onze Vloot" te 's-Gravenhage heeft Raden Mas Noto Soeroto gezegd, dat Nederland en Indië voor de versterking en verdediging van Indië samen moeten gaan. Bekend is het toch, dat tal van vreemde spionnen in den Archipel rondzwerven. Mochten soms Japan en China samen gaan, dan zou het ook met de bezittingen van de Europeanen in Azië gedaan zijn. Daarom zal in een oorlog in Indië Nederland, wil het zijne koloniën behouden, de hulp van de Inlanders niet kunnen ontberen. Van belang is het dus, de ontwikkeling van den Inlander in de eerste plaats ter harte te nemen; en de zonen van den Inlandschen adel toe te laten voor den dienst als officier bij de Marine. Inlanders en Hollanders zullen en moeten samengaan, samenwerken, elkander steunen en helpen. En dit kan, als de Hollanders hun politiek van eigen belang laten varen en voortaan het algemeen belang willen dienen. Dit thema werd door Raden Mas Noto Soeroto welsprekend uitgewerkt. 't Is wel te begrijpen, dat Nederland zijn O.-I. bezittingen niet gaarne verliezen wil. Maar nu heeft de heer Van Kol 't afgekeurd, dat de kosten van het nieuwe slagschip door Indië gedragen zullen worden. Dit moet door de kapitalisten in Holland gedragen worden, die er het meeste belang bij hebben. Wij kunnen ons niet deze uitspraak wel vereenigen, aldus bovengenoemde blad, en verklaren, dat het een onverstandige politiek zou zijn, deze kosten geheel voor rekening van Indië te doen komen. De Europeesche kapitalisten trekken miljoenen profijt uit Indië, het is dus niet meer dan billijk, dat zij nu op hunne beurt de miljoenen beschikbaar stellen voor de verdediging van Indië. Stel eens, dat Nederland een bezitting van Indië was, zou het dan gaarne de verdediging van Indië willen dragen? Wat is uw idee hieromtrent, heeren Kapitalisten?

WAT DE CHINEES VERTELT.

De Sarikat Islam.

Van de S. I. te Madioen kan gezegd worden — alzo de Pewarta Soerabaja — dat zij een kwijnend bestaan lijdt, een nachtlucht (pelita) gelijkt, dat te weinig olie heeft. Langzamerhand zal er alleen de naam van overblijven. De schuld daarvan ligt bij het tegenwoordig bestuur, dat het vertrouwen der leden verloren heeft, wat dan ook geen wonder is, als men de verhalen hoort van bedriegerijen en leugens, die het zich tegenover de leden heeft veroorloofd. Als niet spoedig een ander bestuur gekozen wordt, zal het met de S. I. te Madioen voor goed gedaan zijn.

Sedert het bestaan van de S. I. doen er allerlei praatjes in de kampongs de ronde, die werkelijk allesbehalve onschuldig, ja gevaarlijk voor de openbare rust en orde zijn. Zoo wordt o.a., volgens de Perniagan, verteld en gretig geloofd, dat eerlang de Europeanen en Chineezen uit het land verdreven en hunne goederen alsdan onder de Sarikets verdeeld zullen worden. Het zijn aanvankelijk de S. I.-agenten, die met deze taal de kampongs in gaan om leden te werven. Die agenten krijgen aanwerfloot. En dit is juist de fout. Wij nemen gaarne aan, dat het niet de S. I. of hare besturen en ontwikkelde leiders zijn, die deze berichten verspreiden, maar door het uitkeeren van premien voor het aanbrengen van leden, komen deze praatjes in de wereld. Rijp en groen, allerlei slechte elementen worden als lid aangenomen. Verstandige en ontwikkelde menschen lachen om dit geklets, maar het domme volk gelooft er aan, het wordt in de kampongs en op de pasars druk besproken; en zoo gaat 't van mond tot mond. Nu gaat het praatje rond in de kampongs van Batavia en Meester Cornelis, dat over eenige maanden een groot aantal Turken naar Java zal gaan om het der politie en het bestuur zóo lastig te maken, dat tegenover hen krasse maatregelen genomen zullen worden, wat tengevolge zal hebben een interventie van Turkije, om voldoening daarvoor te vragen; daarna een oorlog tusschen Nederland en Turkije, welke natuurlijk met een nederlaag van Nederland en de verovering van de Indische bezittingen zal eindigen! Wij lachen er om, zoo schrijft bovengenoemd blad, maar naar men ons verzekert, worden deze verhalen geloofd. Weet de politie daarvan? Wij vermenen, dat het Bestuur hier niet stil mag aanzien, dat de gemoeederen zóo in onrust worden gebracht. Het blad vervolgt: Er gebeurt weer vreemds in den laatsten tijd. In de kampongs onder Meester Cornelis, Salemba, Matraman, Krebomanggis, Boekitdoeri moeten de Inlanders, ouden en jongen, opkomen en exerceeren als de soldaten. Zij zijn dan in wit drill gekleed en hebben een rooden fez op, waaraan een zijden cocarde. De officieren, aanvoerders van de troep, zijn in 't zwart. Twee keeren in de week hebben deze oefeningen plaats. Wat is hiervan de bedoeling? Weet het Bestuur van Meester Cornelis hiervan? Moet 't doodgezwegen worden? Wij hebben dit bericht uit goede bron en achten noodig een en ander onder de aandacht van he Bestuur te brengen.

Na het vertrek van den heer Cohen laat de rust en veiligheid in de afdeeling Meester Cornelis véél te wenschen over. Diefstallen zijn aan de orde van den dag en worden niet gerapporteerd, omdat er toch geen werk van gemaakt wordt. De Djamaitoel Islam doet wat zij wil, stookt vooral de Inlanders tegen de Chineezen op. Van-daag of morgen komt 't tot een oorlogstoestand in deze afdeeling.

Magazijn INSULINDE

Spuistraat 62 - DEN HAAG - Telefoon 3687

Indische Uitrustingen
Nuwelijks-Uitzetten

Eigen Ateliers voor Maatwerk.
GROOTSTE KEUZE. GOEDKOOPSTE PRIJZEN.

A. BONNS,
v. h. F. J. Hübscher & Zonen.
Piet Heinstraat 129, Teleph. Haag 6255.
SCHOENENMAGAZIJN, Opggericht 1894.
Luxe Schoeisel en Schoeisel voor dagelijksch gebruik.
MAAT- EN REPARATIE-INRICHTING.
Alleen-verkoop der alom bekende Residentie-Crème.

WIJNHANDELAAR.
DISTILLATEUR.
LIKEURSTOKER.
HERDERSTRAAT 24, - DEN HAAG.
Fabriek: OOG IN 'T ZEILSTRAAT 85-87.
STELREGEL: TELEFOON 839.
Prima Kwaliteit. :: Billijke Prijzen.

CHATELAINE'S
't NIEUWSTE voor Dames en Heeren.
J. C. NIEUWSTRATEN,
Juwelier.
Piet Heinstraat 128, t.o. de Zoutmanstraat
DEN HAAG.

J. C. P. HOOGVEEN,
Hofleverancier
van H. M. de Koningin en van H. M. de Koningin-Moeder.
Wijnen, Comestibles, Thee.
UITSLUITEND 1ste KLAS KRUIDENIERS EN
INDISCHE WAREN.
Fred. Hendriklaan 141. Bezuidenhout 10.
Tel. S. 429. OPGERICHT 1811. Tel. H. 535.

JAMFABRIEK PRINSENHAGE
- bij Breda -
Jams en Vruchtensappen
Gedroogde Groenten
EXPORT NAAR DE TROPEN.
VRAAGT MONSTERS EN PRIJSCOURANT.

Th. VAN LEIPSIG, Delft, Wijnhaven 3.
Boekdrukkerij, Kantoorboekhandel, Lederwaren, enz.
Moore's Vulpenhouder
beslist niet lekkend. f 7.00
Zending franco tegen postwissel. — — — — —
Rembours 15 cents verhooging.

RESTAURANT le ETAGE, Ingang No. 17 Tel. Int. 2479.
Plat du jour f 0.50 — Diners f 0.90, f 1.40, f 2.00. A la carte.
RESTAURANT - KNAPPSTEIN
VLAMINGSTRAAT 15-17 - 'S-GRAVENHAGE.
Des avonds na 8 uur: PLAT DU SOIR à f 0.75
PARTERRE: LUNCHROOM, INGANG No. 15. KOUDE EN WARMES SPIJZEN.

DE BAS & Co., Bankiers
HEERENGRACHT 17 - 'S-GRAVENHAGE
BELASTEN ZICH MET ALLE BANKZAKEN
:-: Safe-Inrichting. :-:

De Pestbestrijding.

Kort geleden stierven in de dessa Gondanglegi (Malang) 4 Inlanders aan de pest, d.w.z. niet in hunne woningen in de dessa, maar in de pestbarak. De lijken werden naar de dessa getransporteerd, om daar, zooals gebruikelijk, eerst afgewassen te worden. Het transport had op ballee ballee plaats open en bloot. Slechts het gelaat was met hoofddoeken overdekt. 't Was schandelijk, niet om aan te zien! In de dessa Singgrang (Boeloelawang) woonde de Javaan Djoeki; met hem waren er nog 6 anderen in huis, vrouw, kinderen, broers enz. en ook een zuigeling van 50 dagen oud. Een der huisgenooten kreeg de pest en stierf. De anderen moesten het huis verlaten en verhuisden naar de pestbarak. Daar stierven ze allen één voor één. Slechts de zuigeling bleef levend over, doch (uit een andere dessa) wilden zich het kind aantrekken en vroegen om het mee naar huis te mogen nemen. Maar dit werd niet toegestaan. Het kind bleef nog een paar dagen aan zijn lot overgelaten, zonder toezicht en verzorging. De Inlander Kasaran zag het toen in zijn vuil zwart overdekt van de mieren; het leefde nog. Niet lang daarna stierf het. — Er is verzet onder de Inlanders tegen de opname in de pestbarakken. Aan het beleidvol optreden van den Regent van Malang wordt het toegeschreven, dat zij toch tot rede worden gebracht. Nog breidt de ziekte zich steeds uit. Leest men daarentegen de pestberichten zich steeds uit. Leest men daarentegen de pestberichten uit Ceylon, dan komt men tot de overtuiging, dat de maatregelen, daár door het Bestuur genomen, anders en beter zijn. Eenige maanden geleden liet de toestand zich daar even dreigend aanzien. Nu hoort men slechts van hoogstens drie sterfgevallen per dag.

De rede van Raden Mas Noto Soeroto in „Onze Vloot“.

Deze wordt ook in de Pewarta Soerabaja besproken, door een Chinees, die zich S. S. T. Pentol Ketjab teekent. Wat heeft deze Javaan daar met de stroopkwast gelopen, schrijft hij. Dat hij opkomt voor de belangen van zijn land en volk, zal niemand hem euvel duiden, maar daarom behoeft hij het Hollandsche Gouvernement niet op te stoken tegen de Chinezen, door dezen zwart te maken. Zijn rede toch komt hierop neer, dat de Inlanders beschermd en de Chinezen vertrappt moeten worden. Denk er om, waarde heer Raden Mas Noto Soeroto; gij kent het spreekwoord van het graven van een kuil..... Zoo waarschuwt schrijver.

De Chineesche scholen en ontwikkeling.

De Operaderma te Indramajoe gaf een voorstelling, die ± f.4000 opbracht. Deze som is bestemd voor de T. H. H. K. aldaar. Ook die van Soerabaia is voornemens een groote voorstelling te geven, nog onbekend voor welk doel. (Perniagan). De oud-majoor Oei Tjong Ham heeft f.5000 gegeven voor een T. H. H. K. school te Tjiamis. Te Tjilamaja is een dusdanige school geopend met 40 leerlingen, en tevens een Footballclub onder de Chinezen. Ook hebben zij gelden bij elkaar gebracht om de plaats van een geneeskundige te voorzien. Aan een dokter-djawa op wachtgeld is gevraagd, of hij daar op f.300 'smaands geplaatst wenschte te worden. Tjilamaja is een dessa in de Preanger, waar vroeger nooit iemand gedacht had, dat zoo iets tot stand kon komen.

S. I.-humbug.

De S. I.-humbug wordt ver gedreven, zoo schrijft de „Perniagan“. In het „Bataviaasch Handelsblad“ staat een heel relaas over de zegeningen van dezen Islamitischen Bond te Krawang, al was het maar alleen, zoo beweert de schrijver, doordat de Inlander nu verlost is van den Chinees, van wien hij vroeger steeds voorschotten moest nemen op het gewas.

De humbug is hierin gelegen, dat in Krawang geen afdeling van de S. I. bestaat, er nooit een bestaan heeft! En groot gevaar is aan deze praatjes verbonden; onschuldig zijn zij lang niet. Het doel is natuurlijk om meer en meer leden voor die vereeniging te krijgen, waardoor hun kas gespekt wordt en het eind van dit lied is, dat de leiders met gevulde zakken verdwijnen, en de kas leeg achterlaten. In den laatsten tijd is dit zoo op menige plaats gebeurd. Te Poerwakarta heeft de regent, Raden Toemenggoeng Gandanegara, zich met de zaak bemoeid, beslag gelegd op de geïnde contributies en die in 's lands kas gedeponseed, ter voorkoming, dat zij door de witte mieren zouden worden opgegeten. Uit correspondentie-artikelen van verschillende plaatsen blijkt, hoe driest en leugenachtig vele leden dezer vereenigingen optreden. De „Perniagan“ concludeert, dat de S. I. erlang zeker geheel verlopen of ontaarden zal, tenzij de Regeering en hare ambtenaren overal krachtiger en meer tactvol weten in te grijpen.

Van Vreemde Koloniën.

Gegevens van beteekenis voor den Ned. handel.

In hetgeen de berichten voor L., N. en H., uitgegeven door het Dep. van Landb., Nijv. en Handel te Buitenzorg, ons in het nummer van 1 Mei voorleggen, komen cijfers voor, die de bijzondere opmerkzaamheid verdienen van hen, die op het gebied van nijverheid en handel in ons land een vooraanstaande plaats innemen.

De invoer van tetsuiker uit Java in den Australischen Statenbond, ging in 1911, 1912 en 1913 aldus op en neer: 232921, 1.617423 en 705707 cwt. Won-

nen in 't laatste jaar de importen van Fiji eilanden, Mauritius en de Straits Settlements, Peru kwam, na in de voorgaande jaren geen suiker ingevoerd te hebben, nu dadelijk op 130241 cwt.

Voor den invoer van thee uit Java naar Australië gaven diezelfde jaren een herhaalde vermindering van 5.429276, 4.497393 tot 4.053883 lbs. De totale invoer uit alle landen nam toe, zoodat Java zich laat verdringen door Ceylon en Japan (China en Britsch Indië gingen in 1913 ook achteruit).

Mede voor den invoer van kapok in den Statenbond hebben Java en Sumatra achteruitgang te constateeren, n.l. van 5.105894; 4.352611 tot 4.262014 lbs, al kan hier tot troost strekken, dat Timor als mededinger op de markt verschenen is met 58517 lbs., waardoor het totaal verlies voor Ned.-Indië niet groot is. Aangezien de invoer uit alle andere landen ook achteruitging, behoeft het verlies dus niet aan de mededinging geweten te worden.

In dit verband vermelden wij, dat de export van kapok uit de Philippijnen naar Nederland in de laatste 3 jaren terugging van 49052 tot 51643 en 783 lbs.

Over den handel der Philippijnen met Nederlandsch-Indië nemen wij de volgende cijfers over:

Invoer uit N.-I. in de Ph. in de 3 laatste jaren:

Cacao	224960	1.035388	891692 lbs.
Koffie	524882	1.001396	1.034601 lbs.
Petroleum	1.616501	1.749263	1.981178 gallons
Suiker (ger.)	402712	1.143711	910469 lbs.
Tabak	10580	23988	22086 lbs.

De totaal waarde van dezen invoer was respectievelijk 258368, 500453 en 486826 doll.

Hiertegenover stond slechts een waarde van uitvoer naar N.-I. van 46309; 37786 en 54084 doll., die bijna uitsluitend voor tabak en tabaksfabrikaten te noteeren zijn.

De statistiek van den rijstuitvoer van Saigon geeft voor de 3 laatste jaren voor N.-I. een zeer groote schommeling aan, t.w. van 29614 tot 2001 en 134745 ton.

De suikerhandel in Egypte importeert tegenwoordig groote hoeveelheden, daaronder komt Java in 1910 voor met 19790, in 1911 met 18973, in 1912 met 12452 ton. De opgave van 1913 is nog niet bekend, maar zal wel lager zijn dan die van 1912.

Onder de artikelen, welke Japan in vermeerderende mate in Java importeert, worden thee- en rubberkisten genoemd. In 1913 werden in totaal niet minder dan 1.300000 dier kisten uitgevoerd, voornamelijk naar 't Maleische schiereiland, Java en Ceilon.

De prijzen zijn met 10 pct. gestegen, in verband met de schaarschte aan geschikt hout. Kan hierin niet een aanwijzing liggen om deze kisten in N.-I. zelf te gaan vervaardigen? Japan gebruikt er 'thout voor, dat tot nu toe voor lucifersaam- maak werd bestemd.

Volgens het jaarverslag over 1913 van de Ned. Kamer van Koophandel te Pretoria steeg de uitvoer van tabak uit de Unie van Zuid-Afrika van 122494 lbs in 1912 tot 229161 in 1913. De Kamer achtte het wenschelijk over de vooruitzichten van de tabakcultuur in Z.-A. inlichtingen in te winnen. Het oordeel van een deskundige komt hierop neer.

Het produceeren van dekblad zal in Z.-A. niet loonend zijn en bovendien ook in de meeste gevallen niet slagen, aangezien het klimaat daartoe te droog en te wisselvallig is. Eenig resultaat zou wel verkregen kunnen worden met z.g. toegedekte velden, maar Nederland zal voor dit soort van dekblad geen afzetgebied kunnen worden, daar de prijs van ordinaire Vorstenlanden, Borneo- en Sumatradekblad altijd nog lager zal zijn.

De Z.-A. tabaksplanters zullen daarom beter doen door zich toe te leggen op de productie van een goede kwaliteit goed brandende tabak, geschikt voor binnengoed en gedeeltelijk omblad en voor mélange.

De tabaksboeren van Z.-A. zijn voornemens iemand naar Europa te zenden, om daar een uitvoermarkt voor hun tabak te bemachtigen.

Om 't belang van de zaak hopen wij in onze cijferop-somming niet te veel van de lezers gevegd te hebben en voegen hier nog slechts de opgave aan toe van den uitvoer van katoen-stuksgoederen uit Manchester naar N.-I. van 1911—13, t.w. 262260; 273623 en 304919 in hoeveelheden van 1000 yards.

Vreemdelingenverkeer in Britsch Indië.

De koninklijke durbar in Delhi heeft 1913 tot een buitengewoon jaar gemaakt voor het vreemdelingenbezoek. Maar afgescheiden hiervan is het verkeer toch weer toegenomen, evenals dit opvolgend het geval was in de laatste 5 jaren, tijdens het koude seizoen. Van alle deelen van de wereld kwamen bezoekers, naast Engelschen vonden Amerikanen het hoofddeel, van de Europeanen kwamen dan de Duitschers vooraan. In de Times of India raamt iemand het door toeristen in 1913 in Z.-Indië achtergelaten geld op 400000 pd. st.

In N.-I., speciaal op Java, is in den laatsten tijd veel gedaan om den toeristenstroom over onze koloniën te leiden; men ziet uit voormeld cijfer, dat het geen zaakje van ondergeschikt belang betreft.

Australië op de tentoonstelling te Semarang.

De Statenbond zal niet officieel deelnemen aan de Semarangse tentoonstelling van a.s. zomer, maar de

Venduhuis „Die Haghe“ Scheveningsche Veer 21 DEN HAAG.

Alle dagen gelegenheid tot inbrengen van goederen.

Veilingsconditie: Men betaalt 4 pCt. van de ten verkoop ingezonden goederen.

DE DIRECTIE.

Het nieuwste op het gebied van de horlogetechniek!

PRIMA STALEN ZAKUURWERK,

8 dagen loepend met eenmaal opwinden f 5.45.

Dit horloge bezit een uitstekend Ankerwerk met Rubis, loopt volle 8 dagen zonder opnieuw opgewonden te worden, precies en zeker. De zwart geoxydeerde stalen kast is smaakvol en zeer elegant uitgevoerd. Bij niet voldoen is ruilen geoorloofd, eventueel geld terug, daarom zonder risico.

Verzending tegen rembours.

1 st. f 5.45 2 st. f 10.40.

Hetzelfde horloge in smaakvol gegraveerde zilveren kast f 6.90.

HOLZER & WOHL, Krakau,

Nr. 64, Oostenrijk.

Een Gemeubileerde 2de Étage te huur,

voorzien van Electrisch Licht, Telefoon en verdere Moderne Gemakken.

Hoogewal 13-14,

's-Gravenhage

HOLLAND.

THE BERLITZSCHOOL OF LANGUAGES

WELBEKEND - BU ALLEN DIE MET VERLOF IN NEDERLAND VERTOEVEN

DEGELUK - ONDERWIS IN

DUITSCH, ENGELSCH, FRANSCH, SPAANSCH, ITALIAANSCH, enz.

LET OP HET JUUSTE ADRES DER ORIGINEELE BERLITZSCHOOL

— OVER DE WAALSCHKE KERK —

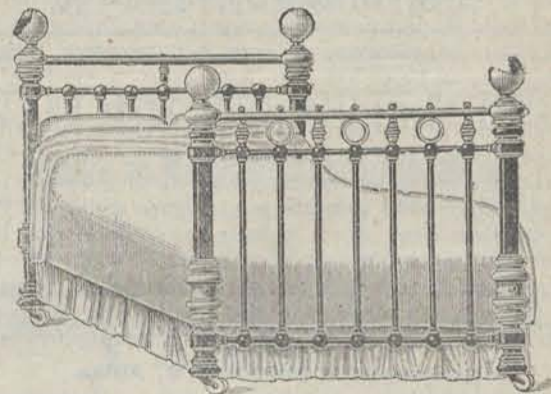
58° NOORDEINDE NIET-BOVEN-KRUL TEL. 2234

Th. A. A. SIMONIS,

GROENMARKT 34, over de Prinsestraat.

TELEFOON 2535.

DEN HAAG.

Specialiteit in BEDDEN.

Groote keuze vanaf het beste tot het eenvoudigste.

Magazijn gesloten van half een tot twee uur.

JUDELS, Patissier,

Telefoon 2602.

Iste Obrechtstraat 44—46.

DEN HAAG.

Specialiteit: IRMA-TAART.

Austral. afdeeling belooft toch een zeer goeden indruk te maken, zoowel doordien de afzonderlijke staten Nieuw Zuid Wales, West Australië en Auckland wel officieel vertegenwoordigd zullen zijn, als door vele particuliere inzendingen. De twee eerstgenoemde staten hebben ruim 300 vierk. M. gehuurd in 't paviljoen voor den handel. Auckland hoopt door een verzameling sprekende foto's het vreemdelingenverkeer aan te trekken.

Indiërs niet toegelaten in Canada.

De voorloopige aanhouding der Indiërs, die zich in Canada wilden vestigen, is tot een formeele weigering geworden. De Komagata Maroe zal de Hindoes niet aan land mogen laten. De Canadeezen vreezen mededingende arbeiders toe te laten, die zich met veel minder tevreden stellen dan een Canadeesch werkman noodig heeft, zoodat de loonstandaard zeker verlaagd zou worden ten nadeele van de eigen bevolking. Volgens de vergezellende berichten zouden de afgewezenen in Britsch Indië een beweging van ernstig protest en verzet willen op touw zetten, vooral verbitterd doordien tegelijkertijd wel 600 Chineezers aan wal zijn gelaten. Of dit laatste waar is, en welke redenen er dan voor bestaan, zal nog nader moeten blijken.

De Portugeesche koloniale politiek.

Als de Times-correspondent in Lissabon zich niet vergist, herleeft bij het Portugeesche volk weer belangstelling voor de koloniale aangelegenheden. Het publiek ziet de beteekenis er van in en bespreekt de noodzakelijkheid om haar ontwikkeling te bevorderen. De tijd schijnt voorbij, waarin zelfs de toonaangevende staatslieden de koloniën als een duur en nutteloos aanhangsel beschouwden en over het verkoopen van Mozambique en Guinea dachten. De tegenwoordige regeering heeft een reeks organieke wetten voor de overzeesche bezittingen in ontwerp gereed. Zij hoopt de beslissing er over te verkrijgen vóór de algemeene verkiezingen.

Op bestuursgebied willen zij aan de plaatselijke koloniale raden een zekere mate van autonomie geven.

De financiële kwestie, de lastigste en die welke het buitenland rechtstreeks het meest interesseert, wordt beheerscht door de tarieven van uit- en invoer. De Portugeesche handel vraagt hooge beschermende rechten, de koloniën zelf en de buitenlandse handel hebben belang bij een matig tarief.

Het met de bevoorrechte scheepvaart maatschappij „Empresa Nacional” gesloten contract loopt ten einde, de regeering wil gunstiger voorwaarden ter bevordering van de gemeenschap. De nieuwe minister van buitenlandse zaken, kolonel Freire d'Andrade, heeft in 1909 al gewezen op de verkeerdheden in 't contract en de minister van koloniën Lisboa de Lima heeft een inspectie gehouden over de spoorwegen in Mozambique en hij heeft zich ook uitgesproken voor een verbetering der gemeenschap in het belang zoowel van Mozambique als van Angola.

Portugal betreft ongeveer 40 pCt. van zijn granen uit het buitenland, voornamelijk van Amerika en Rusland. Angola alleen is in staat te achten in de geheele behoefte te voorzien. Bij een goede regeling van het spoorweg- en 't stoomvaartwezen zou de kolonie in graan en katoen kunnen ruilen, wat zij in katoenstoffen en andere manufacturen uit 't moederland ontvangt. Wij spraken vroeger reeds over de spoorwegplannen voor Angola.

Tegenover deze uiting van vernieuwd vertrouwen, werkt een factor in, die den ondernemingsgeest drukt. De telkens opkomende geruchten van bedoelingen, die Engeland en Duitschland ten opzichte van de Port. koloniën zouden vormen. De Portugees heeft wel de overtuiging, dat geen ministerie er meer over denkt de koloniën af te staan, hij geloofde ook in de vriendschap van Groot Britannië, dat steeds voor de belangen van Port. is opgekomen, maar in weerwil hiervan toont het Port. kapitaal toch een verklaarbare terughoudendheid. Er is nu eens sprake van een afbakening der economische sferen van Deutsche en Britsche bemoeienis in Port. Afrika, dan weer van onderlinge bespreking van de spoorwegpolitiek in die kolonie; dit gevoegd bij de vele aanwijzingen, volgens welke de Duitse staatkunde er op uit is haar macht in Afrika meer en meer uit te breiden en bij den twijfel of Portugal bij machte kan zijn een stoot te voorkomen of af te weren, doet afbreuk aan het vertrouwen op de Britsche vriendschap en op de hechtheid der eigen regeeringsinzichten.

Kolonisatie in Duitsch Z.W. Afrika.

In de Pinksterdagen is te Windhoek een landbouwtentoonstelling gehouden, die voor de kolonie zeer interessant belooft te worden en waarover nadere bijzonderheden ons misschien aanleiding zullen geven nog iets mede te deelen. Maar in verband met hetgeen er van verwacht werd zijn in de D. pers eenige beschouwingen gegeven, waaronder ons een artikel van den Farmer Zillmann in de Südwestboten bijzonder treft. Het geeft een goeden kijk op de verwachtingen, die de Duitscher zich behoort te maken, als hij besluit naar Z.W. Afrika te gaan; hij moet dan, in tegenstelling met den Nederlander, die naar O.-I. vertrekt, voornemens zijn ginds een blijver te worden, voor zich en zijn geslacht. Daar is wel een goed bestaan te vinden, maar in een menschenleeftijd is er onder normale omstandigheden niet genoeg op zijde te leggen om aan potverteeren of teeren op den gemaakten pot na ettelijke jaren te rekenen. Z.W. Afrika is geen land van gemakkelijk en spoedig geld maken. Wie er als landbouwer vooruit wil komen, kan dit slechts bereiken door jarenlang arbeid, vlijt en volharding. De arbeid bindt hem,

maar is er een meer menschaardige werkzaamheid te bedenken, dan ontwikkeling te brengen in een land dat braak ligt? De D. landbouwer zal er trotsch op zijn, in dit land de eerste te mogen zijn, die zijn vlijt, kracht en kennis kan geven om voor komende geslachten den weg te effenen. De heer Zillmann drukt dit typisch uit: wie zijn roeping begrijpt, „dem musz Südwest die Heimat sein.”

OOST- EN WEST-INDISCH LITERAATUUR-OVERZICHT.

Arbeidsinspectie en koeliewerving.

Bij Albrecht en Co. te Weltevreden verscheen het derde verslag van den dienst der arbeidsinspectie en koeliewerving in Nederlandsch-Indië. Het verslag heeft betrekking op de volgende gewesten: Oostkust van Sumatra, Lampongsche districten, Palembang en Riouw en Onderhoorigheden; aan het slot zijn opgenomen eenige aantekeningen betreffende de koeliewerving voor de buitenbezittingen en voor de vreemde koloniën.

Aan de beschouwingen, die het eigenlijke verslag voorafgaan, ontleenen we enkele mededeelingen, waaruit blijkt dat verslaggever de contract-koelies vrijwel in bescherming neemt, al laat „het moreel gehalte dezer werklieden dikwijls veel te wenschen over”.

„Kon in vroegere tijden” — aldus lezen we op bl. 2 — „toen de contractarbeiders nog als koopwaar beschouwd en geheel dienovereenkomstig behandeld werden, van den koelie, door een ruw en handmatig optreden, ontzag en vrees voor den planter worden afgedwongen, zoodat de arbeiders in het algemeen slechts een masse den moed bezaten hunne ontevredenheid te toonen (de zgn. row), thans, bij veranderde omstandigheden, een gevolg van de algemeene en van zelf ontstane en niet — zooals wel eens beweerd wordt — door de Arbeidsinspectie geschapen opleving van het zelfbewustzijn van den Inlander, zullen de planters, willen zij althans niet aan aanvallen blootstaan, bij de behandeling van — en omgang met het werkvolk met dien veranderden geest van den Oosterling rekening moeten houden”.

„Ter erlanging van een goede verstandhouding tusschen werkgever en werknemer zal daarom, meer dan tot nu toe het geval was, de eisch van talenkennis en van een tactvol optreden aan de assistenten gesteld moeten worden en zal van de zijde van de administraties meer moeten worden gedaan om de assistenten-stand in de oogen der koelies te verheffen.....”

„Intusschen is gelukkig menige onderneming aan te wijzen, zoowel ter Oostkust van Sumatra, als ook in de andere gewesten, waar het prestige van den werkgever en diens personeel nog geheel intact is. In het bijzonder op die ondernemingen hadden de beheerders geene klachten over het moreel gehalte van hun werkvolk, en daar er geen redenen bestaan om aan te nemen, dat het gehalte der arbeiders op deze ondernemingen beter is dan elders, ligt de conclusie voor de hand, dat de schuld van een minder goede verhouding tusschen werkgevers en arbeiders, gezinszins, zoals gaarne gewild wordt, in hoofdzaak moet gezocht worden in het slechte moreel gehalte van het op Java aangeworven werkvolk”.

Indologenblad.

No. 14 van den vijftien jaargang van het Indologenblad bevat de volgende bijdragen: Wat het Koloniaal Instituut beoogt met het samenstellen van schoolverzamelingen, door J. F. H. — Een Balineesch tempelfeest, door Angelino. — Een praatje over Lingga, door Chr. Pf. — Beschouwingen over onze opleiding, door Si Pahit. — In en om de kampong (Uit het dagboek van een ambtenaar B.B.).

Het vraagstuk der pestbestrijding.

In de Gids van Juni schrijft Dr. N. H. Swellengrebel een artikel over het vraagstuk der pestbestrijding in Nederlandsch-Indië.

Schrijver wijst er op, dat sedert hij zijn vorig artikel over hetzelfde onderwerp schreef (Gids, April 1913) de ziekte zich zeer heeft uitgebreid. Eische de pest toen ter tijd in de afdeeling Malang per 14 dagen 100 tot 150 slachtoffers, in de periode van 8—21 April 1914 bijvoorbeeld, werden aldaar 484 pestgevallen geconstateerd. En niet alleen is de epidemie in de reeds besmette gebieden ernstiger geworden, de pest heeft zich ook uitgebreid in het oosten naar Madoera, in het westen tot in de residentie Soerakarta.

Schrijver houdt een lange beschouwing over de wijze, waarop men de pest op Java tracht te bestrijden en komt tot de slotsom, dat de methode dier bestrijding berust op een wetenschappelijke basis, wier deugdelijkheid meermalen getoetst en nog door geen enkel goed geconstateerd feit ondermijnd is. Op deze basis voortbouwende heeft men een logisch systeem van pestbestrijding opgesteld dat, wanneer het goed en nauwkeurig wordt toegepast, op den duur zeker goede resultaten zal opleveren.

Dat die resultaten tot nu toe gering waren of zelfs geheel en al achterwege bleven, schrijft Dr. S. toe aan de weinige van de inlandsche bevolking ondervonden medewerking en aan de onvoldoende toepassing der genomen maatregelen, een gevolg van een nijpend gebrek aan personeel bij den burgerlijken geneeskundigen dienst.

Wanneer hierin wordt voorzien, wanneer door de medewerking van bestuursambtenaren, geneeskundigen en onderwijzers (de taak der laatsten acht Dr. S. misschien de belangrijkste) onze westersche begrippen over hygiëne tot het volk zijn doorgedrongen; dan zal het gelukken de pest te doen verdwijnen.

Noord-Borneo.

Een kort opschrift boven een belangwekkende beschouwing van Dr. E. B. Kielstra in het Juni-nummer van Onze Eeuw over het gedeelte van Borneo, dat aan Engeland behoort, een oppervlakte heeft gelijk aan dat van Ierland en door de inlanders kortweg „Saba” wordt genoemd.

Het is licht mogelijk — aldus vangt Dr. K. aan —, dat mij niet alles onder de oogen kwam, wat, vooral in de laatste jaren, over de ontwikkeling van den „Staat Noord-Borneo” in het licht is verschenen; maar mijn indruk is, dat van den loop der zaken aldaar over het algemeen weinig bekend is”.

Wij kunnen dit geheel onderschrijven. Er is al heel weinig over dit, aan het Nederlandsche gebied grenzende gedeelte van Borneo gepubliceerd, zoowel van Nederlandsche als van Engelsche zijde, en daarom verdient het artikel van Dr. Kielstra volle aandacht.

De schrijver geeft eerst een overzicht van de wijze, waarop Noord-Borneo in Engelsche handen is gekomen, om dan uitvoerig stil te staan bij de lotgevallen van de in 1881 opgerichte „British North Borneo provisional association”, wier naam onafscheidelijk verbonden is aan de economische geschiedenis van Britsch Noord-Borneo.

H. S. VAN HASSELT

KLEERMAKER

NOORDEINDE 94 - DEN HAAG

GEVESTIGD:

JACOB GILLESSTRAAT 29
bij 't Stadhoudersplein - DEN HAAG

Atelier Dames- en
Kinderkleeding naar Maat.

Voorhanden: uitgebreide Staalcollecties, benevens
Engelsche en Fransche Mode-Journales
Beleefd aanbevelend, UEd. dw. dns.,
JOHA H. V. D. VELDE.

TOKO BOGOR,

Suezkade 122b. Telefoon Haag 3472

SPECIAL ADRES voor de beste
Indische Ingrediënten.

Ontvangen IKAN SEPAT,
IKAN BANDENG, IKAN GABOE.

SCHILDPADEEN

voor den tuin van af 50 ct.

GOUDVISSCHEN van af 5 cent.

Vraagt Prijscourant van AQUARIUMS en ROTSWERK.

A. B. SCJARONE,

Toussaintkade 17 b. d. Prinsestraat. DEN HAAG.

C. HOYNG,

Spuistraat 20-22 Den Haag.

AMSTERDAM - UTRECHT.

Onze Geïllustreerde Catalogus is een
uitstekende handleiding om zich op
huishoudelijk gebied in te richten.

TAFELSERVIEZEN, GLASWERK, LEPELS
VORKEN, MESSEN, GASOLINELAMPEN.

Prijscourant gratis.

Gebroeders Domhoff

Hofkleermakers van Z. K. H. den Prins der Nederlanden.

's-Gravenhage

Parkstraat 8.

Rotterdam

Mosseltrap 5-6-7.

Heeren- en Dames-Kleermakerij.

Uitrustingen voor Oost- en West-Indië.

Uniformen voor Zee- en Landmacht.

Rij- en Automobielkleeding.

Galakleeding en Ambtsgewaden.

Amsterdam

Heerengracht 422.

Nijmegen

Graafscheweg 9.

Tel. H. 311. OESTER SALON Tel. H. 311.

F. HOEK.

PLEIN 15. DEN HAAG.

Speciaal-adres in: Oesters, Kreeften, Caviaar, enz.

Versche Zee- en Riviervisch.

Besmette Plaatsen en Landstreken.

Aan het 93e Bulletin van den Bond van Geneesheeren in Ned.-Indië ontleenen we de volgende opgave van plaatsen en landstreken in Nederlandsch-Indië, welke op 1 Mei 1914 besmet verklaard waren.

Plaats of Landstreek.	Gewest.	Ziekte.	Datum van ingang der be- smetverklaring.
Malang, Penanggoengan, Seng- soeroeh, Gondanglegi, Ka- rangloo (met uitzondering van het gehucht Meling) distrieten in de afdeling Malang.	Pasoeroean	pest	5-4-1911
Toeran (distriet).	"	"	9-4-1911
Toeloenggoeng (afdeelingshoofd- plaats).	Kediri	"	6-2-1912
Kediri (hoofdplaats).	"	"	6-8-1912
Soerabaya (hoofdplaats).	Soerabaya	"	17-12-1912
Soerab (onderdistrietshoofd- plaats).	Kediri	"	24-12-1912
Paree (distriet).	"	"	31-12-1912
Madjoen (hoofdplaats).	Madjoen	"	3-2-1913
Kepoh en Ngoedjang (desa's in de afdeling Toeloeng- goeng).	Kediri	"	23-5-1913
Bakatan en Banjakan (desa's in het distriet Modjoroto).	"	"	21-7-1913
Handjoek (qfd. hoofdplaats).	"	"	1-8-1913
Soerengareng (distriet).	Madjoen	"	16-8-1913
Soek, Dempelan en Ngiamban zan (desa's in de afdeling Madjoen).	"	"	7-11-1913
Soerab (desa in het onder- distriet Babat).	Soerabaya	"	18-11-1913
Madanasari, Wonosari, Gendro (desa's) en kampong Kade- poten, (desa Toetoe) in het distriet Tengger.	Pasoeroean	"	3-1-1914
Pramboenan (desa in de afde- eling Siboga).	Tapanoeli	pokken	30-1-1914
Wanganti (onderdistriet).	Soerabaya	pest	19-2-1914
Soeloean (koeria in de af- deling Siboga).	Tapanoeli	pokken	28-2-1914
Madjoen (distriet).	Madjoen	pest	4-3-1914
Pontianak (hoofdplaats).	W. afd. Borneo	pokken	25-3-1914
Kedamean (onderdistriet).	Soerabaya	pest	25-3-1914
Soeka en Kalangan (respec- tieveijk koeria en kampong in de afdeling Siboga).	Tapanoeli	pokken	25-3-1914
Soek (desa in de afdeling Wonosari).	Kedoe	"	5-4-1914
Soeknoplant (onderdistriet).	Soerabaya	pest	23-4-1914

Teysmannia.

Inhoud van afl. 3 van den 25en jaargang; Het 4de inter-
nationale rijstcongres, gehouden te Vercelli, door Dr. P. van
der Elst. — Kan de caoutchoucproductie van een Hevea-
boom door bemesting vergroot worden? door Dr. A. W. K.
de Jong. — De rol der kolloïden in den bouwgrond (vervolg),
door L. G. den Berger. — Sprokkelingen op landbouwge-
bed (Synthetische caoutchouc als concurrent van het na-
tuurproduct. — Wereldproductie en verbruik van rubber in
1913. Vooruitzichten voor 1914. — Landbouwonderwijs in
Wysore. — De boorders in de ficus elastica Roxb.).

Neerlandia.

Het Juni-nummer van Neerlandia opent met een zeer
waardering artikel van Prof. L. Knappert over het werk
der Linschoten-vereeniging. — De heer Fr. Oudschans Dentz
de Paramaribo schrijft over de leeszaal en koloniale biblio-
theek aldaar. — De heer J. A. Sniijders Jr. artikelt over de
hoofdenlijverheid op Curaçao en geeft daarbij het portret
van den leider dier industrie, den heer H. J. Cohen
Henriquez.

De Indische Mercur.

Inhoud van No. 22: Ned. Afd. der N.-I. Maatschappij van
Nijv. en Landb., jaarverslag over 1913. — Over de toepas-
sing van de zwavelzure ammonia-bemesting bij de Java-
suikerindustrie, door W. F. G. Ders. — Regelingen in het
belang der Besoekische tabakscultuur. — Verslag van het
Bep. van Landb., Nijverh. en Handel in Ned.-Indië. —
Overvoer van Java en Madoera. — Kultuurberichten. —
Kleine mededeelingen. — Financiële berichten en versla-
gen. — Enz.

Weekblad voor Indië.

Met betrekking op Indië bevat No. 3 van den 11en jaar-
gang: Een nakomertje van het jubileumnummer. Een
woord van Mr. Th. de Meester. — Het nieuwe logegebouw
te Malang (met afb.). — Het telefoonkantoor te Weltevreden
(met afb.). — De kweekschool voor de zeevaart, opge-
richt te Amsterdam 1781, bij het honderdjarige heropenings-
feest (met afb.). — Indische penkrassen, door Ofoei (vervolg).

Indië en de defensie.

In No. 1927 van de „groene Amsterdammer“ zet de overste
H. C. Kerkkamp zijn beschouwingen voort over de defensie
van Indië.

Leeszaal Heulstraat 17.

Opgave van dagbladen en tijdschriften, ter lezing lig-
gend in de leeszaal van het Hoofdbestuur van „Oost en
West“, Heulstraat 17, Den Haag, welke dagelijks, Zon-
en feestdagen uitgezonderd, geopend is van 's morgens
9-6 uur 's namiddags:

De Planter, De West, De Surinaamsche Bode, Suma-
trapost, Sumatrabode, De Padanger, De Sumatra Cou-
rant, Javabode, Bat. Nieuwsblad, Soer. Handelsblad,
Nieuwe Soer. Courant, Deli Courant, Atjeh's Nieuws-
en Advertentieblad, Preangerbode, Javasche Courant, De
Locomotief, De Banier, Het Witte Kruis blad, De Nieuwe
Vorstenlanden, De Hofstad, enz., benevens 20 diverse

Maleische bladen en tijdschriften, en tal van Brochures,
Jaarverslagen, enz.

Verscheidene periodieken, waaronder:

Hou en trou, Vrede door Recht, De Stem van Indië,
Tijdschrift voor economische geographie, Nederl. Zende-
ling-Genootschap, Indisch Genootschap, Weekblad voor
den handeldrijvenden en industrieelen middenstand, Ex-
portblad, Cultura, Deutsche Kolonial Zeitung, Ned. Zen-
dingsbode, Maandbericht van het Weekblad voor Indië
met Dames Weekblad, Insulinde, Deutsche Wochenzeitung
für Niederland und Belgien, La Gazette de Hollande,
Ned. Staatscourant, enz.

Leeszaal Laan van Meerdervoort 187.

Bat. Nieuwsblad; De Locomotief; Het Soer. Han-
delsblad; De Sumatra-Post; De Sumatra-Bode; Tjahaja
Sumatra; De Ind. Mercur; Weekblad voor Indië; De
Bandelier; De Banier; De Ind. Gids; De Vrouw in de
XXe eeuw; Neerlandia; Bandera Wolanda; Koloniaal
Tijdschrift; Handelsberichten v. h. Min. van Landbouw;
Korte Berichten voor Landbouw, Nijverheid en Handel;
Tijdschrift der Mij. voor Nijverheid; Publicaties v. h.
Ned. Ind. Landbouw-Syndicaat; Archief v. d. Suiker-
industrie in Ned.-Indië; Brochures, enz.

Mededeelingen.

Van het Dagelijksch Bestuur der Vereeniging:

Concept-Notulen van de vergadering van het Hoofdbestuur
op 18 April 1914.

Aanwezig de leden: C. R. Bakhuizen van den Brink, voor-
zitter; A. B. J. Prakken, ondervoorzitter, A. A. C. Harting,
penningmeester, mevrouw M. ten Bosch-Boscher, mevrouw
J. E. van Oeveren-van Schaik, W. J. Beck, J. H. Calmeijer,
F. E. Luitjes, J. C. v. Rijn, H. W. Scheuer en E. F. Grooss,
secretaris.

Afwezig de leden: Prof. Dr. J. F. v. Bemmelen, W. F. L.
Eoissevain, J. Gerdes Oosterbeek, L. A. H. Lamie, Z. P. G.
Marcella en C. de Vries.

Om 2 uur n.m. opent de voorzitter de vergadering en heet
allen welkom.

I. De notulen van de vorige vergadering van 1 Nov. 1913
worden ongewijzigd goedgekeurd.

II. Het voorstel van het Dagelijksch bestuur, om de heeren
A. A. C. Harting en E. F. Grooss respectievelijk tot 2en
secretaris en 2en penningmeester te benoemen, wordt alge-
meen goedgekeurd, zoodat beide heeren zonder stemming
voor genoemde functiën zijn gekozen.

III. Bij de behandeling van punt 3 van de agenda (voor-
dracht aan de algemeene vergadering ter vervulling van 9
vacatures in het hoofdbestuur), vraagt de heer Prakken
vóór de stemming een woord te mogen spreken. Nadat de
voorzitter hem het woord heeft verleend, houdt de heer
Prakken een rede, waarin hij breedvoerig het standpunt
uiteenzet, door hem als voorzitter der afdeling 's-Graven-
hage ingenomen, waarbij zijn streven was, zonder aanzien
des persoons, nitsluitend de belangen van de afdeling en
van de vereeniging voor oogen te houden. De uitslag van
de bestuursverkiezing op de laatste afdeelingvergadering
zou moeten bewijzen, dat de door hem gekozen houding niet
den bijval kon hebben van de meerderheid der vergadering,
zoodat hij niet als voorzitter herkozen en niet weder als
candidaat naar de hoofdbestuurvacature door de afdeling
gesteld is. Dit doet hem leed, omdat hij warm voelt voor de
vereeniging en gaarne zijne krachten daaraan wil blijven
wijden. Maar vooral grieft het hem, omdat hij in den afloop
der bedoelde verkiezing meent te bespeuren den invloed van
een persoon, die geacht moet worden om bijzondere redenen
hem minder genegen te zijn. Mevrouw Ten Bosch komt tegen
dien aanval krachtig in verzet.

De voorzitter deelt mede, dat hij den heer Prakken aan
het woord heeft gelaten, om zich te kunnen uitspreken, en
mevrouw ten Bosch, om de verdediging van de andere partij
te doen hooren; hij meent echter, dat verder deze aange-
legenheid in den boezem der afdeling dient te worden afge-
handeld. Voor zoover bekend heeft de verkiezing in de ver-
gadering van de afd. Den Haag geheel in den vorm plaats
gehad, en is er voor het hoofdbestuur geen voldoende reden,
om den uitslag er van niet te eerbiedigen.

Nadat de heer Prakken medegedeeld heeft, dat hij wel
aan de beurt van aftreden is als hoofdbestuurlid, doch zich
niet als candidaat terugtrekt, verlaat hij de vergadering.

De vergadering neemt zonder hoofdelijke stemming de can-
didaten voor het hoofdbestuur van de afdeelingen en van
het dagelijksch bestuur over, behalve wat betreft de vacature
Prakken, waaromtrent stemming wordt verlangd. Vanwege
de afdeling Den Haag wordt intusschen opgemerkt, dat
wegens een mogelijk aanstaand vertrek naar Indië de heer
van Assen een eventuele benoeming niet zal kunnen aan-
vaarden, in welk geval het de bedoeling is, den heer R. Zui-
derhoff, lid der Algemeene Rekenkamer, in zijne plaats te
benoemen. De stemming geldt dus de keuze tusschen den heer
Prakken en den candidaat der afdeling 's-Gravenhage (E.
van Assen resp. R. Zuijderhoff).

CONSERVEN - TIELEMAN & DROS

LEIDEN - HOLLAND.

Blikgroenten Visch, Vleeschwaren Soepen, Pickles, Jams

Leveranciers aan het Departement van Koloniën, Oorlog,
Marine en aan de voornaamste Stoomvaartlijnen.

TOKO ROKO

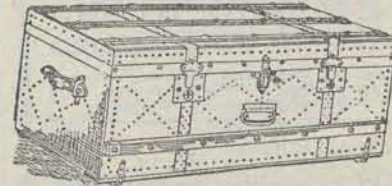
Edisonstraat 83.

DEN HAAG.

EXPORT NAAR OOST- EN WEST-INDIË
VAN PRIMA HANDWERK-SIGAREN IN ALLE
PRIJZEN.

W. POPPINK, Telefoon No. 4485

Prins Hendrikstraat
141-143 - Den Haag.

Geheel gepantserde Houtkoffers.
Voor het bagageruim, 109 c.M.,
lang, 50 c.M. breed, 50 c.M. hoog
n. bak f 10.50. Voor de hut
100 c.M. lang, 50 c.M. breed, 36
c.M. hoog, met bak f 9.— Voor
de hutten der nieuwe boten
160 c.M. lang, 50 c.M. breed
40 c.M. hoog met bak f 9.50

MAISON-DROUOT

WESSER & Co.

Lange Houtstraat 7, hoek Kasuariestr., Den Haag.

Wegens opheffing der zaak

ALGEHEELE UITVERKOOP

der aanwezige goederen tegen zeer verminderde
prijzen.

Salon-, Eetkamer-, Heerenkamer Ameu-
bementen, Gordijnstoffen, Karpetten,
Oud-Hollandsche Kasten, Vitruines enz.,
enz., alle in degelijke afwerking en
... .. hoedanigheid.

Belangrijke Antiquiteiten voorraad.

M. VISSER,

voorh. A. J. ROBBARD.

Spuistraat 69 - DEN HAAG - Telefoon 5470.

Fabriek en Magazijn van Gouden-, Zilveren en Diamantwerken
REPARATIE-INRICHTING.

N. LOEB, Noordeinde 109

Kleding en Meubilerie op termijnbetaling.

20	gulden, per maand	2	Gld.
40	"	4	"
60	"	5	"

A. ASSENBERG,

Prima kwaliteit Schoenmaker, Diverse soorten
GUMMIHAKKEN. CREAMS, VETERS, enz.

Columbusstraat 73, Den Haag.

Lever voor billijke prijzen SOLIED en NET WERK.
Vluge bediening.

Reparatiewerk wordt op verlangen gehaald
en thuisbezorgd.

N.B. Prijscourant op aanvraag verkrijgbaar.

Sigaren-Magazijn

„TRIO“

Lange Poten 19

Den Haag.

Speciaal adres voor Java Cigaretten

MAC GILLAVRY - DJATI ROENGGO.

Bij eerste stemming worden van de 10 stemmen uitgebracht: voor ten candidaat 5 op den heer E. v. Assen, 3 op den heer Prakken, 1 op den heer R. Zuiderhoff en 1 op den heer J. A. Soetens; voor 2en candidaat 7 op den heer J. A. Soetens, 2 op den heer Prakken en 1 blanco; zoodat voor den ten candidaat een tweede vrije stemming noodig wordt, terwijl de heer J. A. Soetens tot 2en candidaat gekozen is.

Bij de tweede vrije stemming worden uitgebracht: 4 stemmen op den heer van Assen, 3 op den heer Prakken, 1 op den heer Zuiderhoff, 1 op den heer Soetens en 1 blanco.

Deze tweede vrije stemming geen meerderheid opleverende, wordt overgegaan tot een herstemming tusschen den candidaat van de afdeeling 's-Gravenhage en den heer Prakken, die de meeste stemmen verkregen hadden. Hierbij worden uitgebracht 5 stemmen op den eerstbedoelde, 4 op den heer Prakken en 1 blanco; zoodat de heer E. van Assen (c.q. de heer Zuiderhoff) tot ten candidaat gekozen is.

Het hoofdbestuur zal aan de algemeene vergadering voor de onder volgende vacatures resp. als 1en en 2en candidaat voordragen:

Vacature:

A. B. J. PRAKKEN, (ondervoorzitter en lid 's-Gravenhage).	(1. E. v. ASSEN (c. q. R. ZUYDERHOFF). (2. J. A. SOETENS.
J. G. W. VAN DRIEL-KROL, (secretaris hoofdbestuur).	(1. E. F. GROOSS. (2. Mej. A. J. VAN LOGHEM.
E. A. H. VAN DER HEIDE, (lid Amsterdam).	(1. T. P. ALMEROOD. (2. H. F. ROLDANUS.
C. DE VRIES, (lid Amsterdam).	(1. C. DE VRIES. (2. S. v. LIER, Ezn.
I. GERDES OOSTERBEEK, (lid Apeldoorn).	(1. I. GERDES OOSTERBEEK. (2. G. KOLDEWIJN.
L. A. H. LAMIE, (lid Arnhem).	(1. L. A. H. LAMIE. (2. U. J. M. BAUMANN.
Mevr. M. TEN BOSCH-BOSSCHER, (lid 's-Gravenhage).	(1. Mevr. TEN BOSCH-BOSSCHER. (2. Mej. M. M. G. MAARSCHALK.
H. W. SCHEUER, (lid Leliden).	(1. H. W. SCHEUER. (2. Mr. E. RIJKE.
W. J. BECK, (lid Studentenafdeeling).	(1. Mej. N. WORTHINGTON. (2. M. H. BOUMAN.

IV. Na eenige discussie wordt met algemeene stemmen besloten aan de algemeene vergadering de navolgende wijzigingen in de statuten voor te stellen:

Art. 3. De 4e alinea te doen luiden:

„Leden zijn zij, die een jaarlijksche contributie van minstens f2.50 betalen, met dien verstande, dat zij, die reeds lid zijn op f1, f1.50 of f2 's jaars, tot geen hogere contributie verplicht zijn”.

Art. 5. Als laatste alinea aan art. 5 toe te voegen:

„Leerlingen van inrichtingen van M.U.L.O., middelbaar of gymasiaal onderwijs en van vakscholen, kunnen tegen betaling eener jaarlijksche contributie van minder dan f2.50, met een minimum van f0.50, het recht verkrijgen de van de Vereeniging uitgaande vergaderingen, lezingen, enz., bij te wonen. Zij hebben geen stemrecht en ontvangen niet het orgaan der Vereeniging. Op de contributie dezer jongelieden is het bepaalde in art. 13 niet toepasselijk.

Art. 10. De laatste drie alinea's van art. 10 te doen luiden:

„De binnen het gebied eener afdeeling wonende leden der vereeniging staan geldelijk en administratief onder het bestuur dier afdeeling. Hierop kan echter door het hoofdbestuur uitzondering worden gemaakt voor afdeelingen van bijzondere corporaties, als b.v. studenten- of jongeliedenafdeelingen”.

„De buiten eene afdeeling wonende leden staan geldelijk en administratief onder het hoofdbestuur der Vereeniging, met dien verstande, dat aan iemand, lid zijnde eener afdeeling, bij verhuizing naar eene plaats niet tot eenige afdeeling behorende, op zijn daartoe aan het hoofdbestuur gedaan schriftelijk verzoek, door dat bestuur kan worden vergund als lid dier afdeeling beschouwd te blijven”.

„Het grensgebied der afdeelingen wordt, in overleg met de afdeelsbesturen, door het hoofdbestuur vastgesteld”.

„Geschillen omtrent het bepaalde in de laatstvoorgaande drie alinea's, worden beslist door het hoofdbestuur.

Art. 13. De 1e alinea te doen luiden:

„De afdeelingen met eigen administratief- en geldelijk beheer storten jaarlijks in de kas van het hoofdbestuur 40 pCt. van de contributie van iederen persoon, die op 1 Januari van eenig jaar lid der afdeeling is en zijne contributie heeft betaald, uitgenomen voor de leden-begunstigers, die het lidmaatschap verkregen door eene bijdrage van minstens f100, in eens te storten.

„De bijdragen dezer leden-begunstigers worden aan het hoofdbestuur ter kapitaliseering afgedragen.”

„De 2e alinea van art. 13 (welke thans 3e alinea wordt) te doen luiden:

„Van alle erfstellingen en van alle legaten of schenkingen van boven de f100, aan eene afdeeling gemaakt, of giften daaraan gedaan van minstens f100, — waaronder niet te verstaan de bijdragen van leden, bedoeld in het eerste lid van dit artikel — moet aan de kas van het hoofdbestuur 25 pCt. worden afgestaan, tenzij dit in strijd is met eene door den gever gemaakte bepaling”.

V. Besloten wordt de a.s. algemeene vergadering te houden op 4 Juli 1914 te 's-Gravenhage.

VI. De penningmeester deelt mede, dat de Kapitaal-rekening op het oogenblik een tegoed van f 5140.32 aanwijst. Deze rekening is in 1913 met 191 pCt. voornitgegaan. De inventaris is door afschrijving teruggebracht op f169.

VII. De voorzitter deelt mede, dat op de a.s. Koloniale tentoonstelling te Semarang voor de Vereeniging propaganda zal worden gemaakt, door nederlegging van boekjes, geschriften, circulaire's van „Oost en West” en van het Koloniaal Weekblad, terwijl op goed zichtbare plaatsen reclameborden zullen worden opgehangen.

VIII. De voorzitter deelt mede, dat het Kol. Arbeids-

Informatiebureau door den dood van den heer Kist een groot verlies heeft geleden. Een nieuwe directeur wordt gezocht. De Minister interesseert zich zeer voor dit bureau en plannen zijn in overweging, om daarvan ook ten behoeve van de Regeering meer gebruik te maken.

IXa. Mevrouw van Oeveren-van Schaik vraagt namens het bestuur van de afdeeling Utrecht of de afdeelingen zich in 't algemeen bij een politieke beweging mogen aansluiten. De vereeniging voor Vrouwenkiesrecht heeft n.l. indertijd aan het afdeelsbestuur gevraagd, om aan het volkspetitionnement voor vrouwenkiesrecht deel te nemen of tenminste instemming daarmee te betuigen. Het afdeelsbestuur heeft gemeend dit niet te mogen doen en een weigerend antwoord gegeven. Nu heeft zij echter in het K. W. gelezen, dat het Hoofdbestuur een vertegenwoordiger naar die meeting gezonden heeft en een verslag daarvan heeft laten opmaken. Zij meent, dat dit wel een bewijs van sympathie en instemming is geweest.

Ook de heer Scheuer vindt, dat „Oost en West” beter gedaan had, zich met die beweging in 't geheel niet in te laten, omdat het geen koloniaal belang geldt.

De voorzitter zegt, dat het betuigen van instemming en sympathie vanwege de vereeniging als zoodanig in 't geheel niet bedoeld was, alleen het toonen van belangstelling in eene beweging van socialen aard, die waarschijnlijk de bijzondere aandacht heeft van verschillende leden, vooral van de damesleden.

De secretaris leest de betrekkelijke correspondentie voor, waaruit z.i. kan blijken, dat gemeend is, dat een neutraal standpunt het best gehandhaafd wordt door, onpartijdig, voor- en tegenstanders aan het woord te laten. De vrouwenbeweging, meent de voorzitter, is een beweging, waaraan men bij het ontwakend streven van de vrouw in de Inlandsche maatschappij naar bredere ontwikkeling en meer zelfstandigheid, ook voor de koloniën op de voor daar passende wijze geen betekenissen mag ontzeggen.

Enkele leden vinden, dat het toch beter ware geweest, indien geen vertegenwoordiger was gezonden.

Met nadruk wordt nog verklaard, dat de vereeniging zich behoort te onthouden van al wat naar agressieve politiek zweemt.

b. De heer van Rijn stelt voor, om in het K. W. meer propaganda artikelen te plaatsen, o.a. sprookjes, gedichten, enz., op Indië betrekking hebbende. Zijn verzoek zal aan de redactie worden overgebracht.

c. De heer van Rijn vraagt, of het Hoofdbestuur ook boekwerkjes over Indië ter leen kan geven aan de afdeeling Breda, ter circulatie onder de leden.

De secretaris zal nagaan, of er werkjes, afkomstig van de leestafel, aanwezig zijn, die daarvoor in aanmerking zouden kunnen komen.

X. Niets meer aan de orde zijnde, sluit de voorzitter de vergadering met een woord van dank aan de leden voor de opkomst en aan de afdeeling Den Haag voor de ontvangst van het Hoofdbestuur in haar gebouw.

De wd. Secretaris,

E. F. GROOSS.

Van het Informatie-bureau:

Rechterlijke Betrekkingen.

De Minister van Koloniën maakt bekend, dat in dit jaar veertig doctoren in de rechtswetenschap, die geslaagd zijn in het examen bedoeld bij art. 141, 2e lid, der Hooger-onderwijswet, ter beschikking van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië gesteld kunnen worden om in rechterlijke betrekkingen daar te lande te worden geplaatst.

Gegadigden hebben zich bij gezegd request tot het Departement van Koloniën te wenden, met overlegging van:

a. hun diploma van het bovengenoemde examen, het diploma waarbij hun de graad van doctor in de rechtswetenschap is toegekend en een exemplaar van hun proefschrift of van hunne stellingen;

b. een bewijs van zedelijk gedrag, afgegeven door het dagelijksch bestuur hunner woonplaats;

c. een bewijs van voldoening aan de Militiewet, afgegeven door den burgemeester van de gemeente, waarvoor zij hebben geloot.

Geene uitzending heeft plaats, dan nadat bij onderzoek door de daarvoor bestemde geneeskundige commissie gebleken is van een gezond lichaamsgestel en vrijdom van gebreken, die voor den dienst in Nederlandsch-Indië ongeschikt maken.

Aan de uitzending is, behalve overtocht naar Nederlandsch-Indië voor gouvernementsrekening met het wettig gezin als passagier der 1ste klasse, eene vergoeding voor uitrustingskosten verbonden ten bedrage van f2500 (tweeduizend vijfhonderd gulden), en van den dag van inschepping naar Indië af eene voorloopige bezoldiging ten bedrage van f250 (tweehonderd vijftig gulden) 's maands.

Zij, die ter beschikking van den Gouverneur-Generaal worden gesteld, moeten zich verbinden tot onverwilde teruggaaf van de gelden, die wegens vergoeding voor uitrustingskosten en wegens overtocht naar Nederlandsch-Indië aan hen en te hunnen behoeve worden voldaan, bijaldien zij niet binnen den hun aan te wijzen termijn naar Nederlandsch-Indië vertrekken, de reis derwaarts moedwillig afbreken of binnen den tijd van vijf jaren na hunne aankomst te Batavia, anders dan ten gevolge van welbewezen ziels- of lichaamsgebreken, buiten eigen toedoen ontstaan (een en ander ter beoordeeling van de Regeering), uit 's lands dienst worden ontslagen.

Telefoon
3364.

LOUIS RETÈL,

Telefoon
3364.

KOLONIALE WAREN EN COMESTIBLES.

Delicatessenhandel.

Oudste en meest bekende adres in Duinoord en Zorgvliet.
Prima kwaliteit, concurrerende prijzen.

Maison IHLE

40 BAZARSTRAAT hoek Anna Paulownastraat
TELEPHOON 4408.

1ste KLAS HUIS VOOR

Fransche Costumes, Mantels en Tailleur-Costumes
naar maat.

LEESBIBLIOTHEEK in 4 talen.

(De nieuwst uitgekomen werken worden direct opgenomen)
LEESPRIJS 5 CENTS P. DEEL EN P. WEEK.

Abonnementskaart voor 20 Boeken 90 cents.
Catalogus 10 cents.

Boek- en Kantoorboekhandel.

E. VAN ANDEL,

WEIMARSTRAAT 16a, bij de Suezkade.

DEN HAAG

1ste Rotterdamse

Maatschappij van verzekering tegen ongevallen

Oude havenkade n.r. 1 Plan C, Rotterdam.

Directie: P. R. MEES, J. BRUNSTING.

Individuele Ongevallenverzekering

Automobielverzekering, Enz. Enz.

VRAAGT PROSPECTUS.

Hoofdvertegenwoordiging voor Ned. Oost-Indië

te SOERABAJA.

Telef. H
7857

J. B. HEIJDEMAN,

Telef. H
7857

CONFISEUR. Valeriusstraat 3. PATISSIER.

Speciaal adres voor INDISCHE SPEKKOEK.

A. J. LINNEWEEVER,

Westeinde 32a - 's-Gravenhage.

Orthopaedisch Schoenmaker

KURKVERHOOGINGEN

OP VERSCHILLENDE MANIEREN.

Laarzen met baleinen, Laarzen met steunwerk, Beugels, laarzen, enz. enz.

A. SCHARENBERG,

Hofleverancier.

Tel. Interc. 2443.

Specialiteit

Tafel-Serviezen

Zuiver Nikkel, Alpaca, Alpaca Zilver

(wit metaal verzilverd) en Artistiek Tin

als: SOEPTERRINES, GROENTESCHALEN, SAUSKOMMEN, VLEESCH- en VISCHSCHOTELS, Enz.

Zeer groote verscheidenheid.

15 Hoogstraat 15 - Den Haag.

Specialiteit in Electriche Verwarmingsapparaten.
Het beste systeem en de beste kwaliteit.

P. B. VAN MOORSEL & Co

Kerkplein 11-12, naast het Hoofdstaatskantoor.

Torenstraat 5-6 - Telefoon 2398 - Den Haag

Goedkoopst adres voor het geheel
of ged. installeren van woningen.

INSTITUUT VOOR MEISJES

EXTERNAAT — BEPERKT INTERNAAT.

Kronenburgersingel 2 en 4, Nijmegen (Holland)

School- en Pensioengeld internaat f 800.-

Met inbegrip der vacaties . . . f 1000.-

De Directrice: A. J. NELCK

WISBRUN & LIFFMANN.

Veenestraat 35-37 - Tel. 2503. - Den Haag.

DAMES MODEARTIKELLEN.
ZIJDEN STOFFEN, FLUWEELEN, KANTSTOFFEN.
ALLE SOORTEN GARNEERINGEN, ENZ.

BALARTIKELLEN.

Zuid-Hollandsch Koffiehuis

GROENMARKT 37 — DEN HAAG.

CAFÉ RESTAURANT.

DINERS van 5—8 uur, vanaf f 1.-, f 1.50 en hooger
Grootste Biljartzaal van 's-Gravenhage, 12 Biljarts

N.V. Kleermakerij voorh. C. J. THEUNISSEN

HUIS EERSTE RANG

Noordeinde 39 - Telefoon HAAG 3190. - 's-Gravenhage

PRIMA ENGELSCHES STOFFEN.

SNIT EN STOF GEGARANDEERD.

AMBTSGEWADEN, HOFKLEEDING, LIVREÏEN.

ABONNEMENTEN

Beleefd aanbevelend, G. H. PEETERS, Directeur

KON. NEDERL. MANDENFABRIEK

FERD. VAN VLIET

NOORDEINDE 158. — DEN HAAG.

Tuinmeubelen.

Mailbanken.

Serremeubelen.

RIPPEN

Pianohandel

PIET HEINSTRAT 42

ELANDSTRAAT 17.

Tel. 4683.

Verhuren

Stemmen

STENDERT BRUIN

Valeriusstraat en Lubeckstraat

TELEF. 6359.

MANUFACTUREN, LINGERIEËN,
MODE ARTIKELLEN.

CONFECTIE.

CORSETTEN.

LIESKER

Frederikstraat 163

Valkenboschpl. II^d

DEN HAAG.

COMESTIBLES

KOLONIALE
WAREN

INDISCHE
INGREDIËNTEN

Marque Déposée „AU-CONDOR”

LA HAYE

PAYS BAS.

PLEIN 8.

FRED. MOMMAERTS-DEGGELLER

Tabacs, Cigares et Cigarettes de toute 1re qualité

Exportation

Importation

EMBALLAGE SPÉCIAL POUR LES INDES

nementsdienst wordt ontslagen of indien hij niet binnen den hem aan te wijzen tijd naar Indië vertrekt, dan wel de reis derwaarts moedwillig afbreekt.

Zij, de zich in de genoemde betrekking aan 's lands dienst in Nederlandsch-Indië wenschen te verbinden, moeten zich vóór 25 Juni 1914 bij een op zegel geschreven request tot het Departement van Koloniën wenden, onder overlegging van de vereischte stukken.

(Nederlandsche Staatscourant van
5 Juni 1914, No. 129).

Officieele Berichten.

Uit de Javasche Courant van 8 Mei 1914, No. 37.
Benoemingen, enz.

Civiel Departement.

Verleend: 1 jaar verlof aan den boormeester J. D. P. Nauman, 1 jaar aan den commies B. J. G. Pattewael van Westerloo, 8 m. aan Mr. R. J. M. Verhijen.

Ontslagen: op verzoek eervol de opzichter Ch. van der Voort.

Benoemd: tot onderwijzer bij de cultuurschool te Soekaboemi P. de Jong, tot ass.-res. van Oeloe-Soengir A. F. Meyer, van Sintang P. A. Hondius van Herwerden, van Mandar H. F. N. Roskott, van Cheribon P. H. Frölich, van Poerbalingga P. W. van den Broek, van Galoeh M. J. van der Pauwert, van Magetan G. A. Steendam, van Kendal C. de Groot.

Belast: met de waarneming der betrekking van ass.-res. van Noord-Nieuw-Guinea W. K. H. Ypes.

Geplaatst: in de res. Pasoeroean de adm. ambtenaar H. J. van Haeften, te Kendal de id. H. A. van Loghiem, te Grobogan de id. D. Telchnijs.

Benoemd: tot onderwijzer 1e kl. te Batavia G. H. Prinsen Geerligts, te Sawahloento F. Koster, tot onderwijzeres 3e kl. te Djokjakarta Mej. P. H. Baermayer von Barienkofen, te Malang mej. E. H. L. Wolff, tot onderwijzer 2e kl. te Sabang R. C. Dauvillier.

Overgeplaatst: naar Soekaboemi de onderwijzeres Mej. K. Swerms, naar Arboina mej. A. E. Boers, naar Batavia de onderwijzer O. Visser.

Militair Departement.

Verleend: 6 m. verlof aan den kolonel Dr. S. Monnikendam, 9 m. aan den 1en luit. L. M. van den Ende.

Ontslagen: op verzoek eervol de off.v. gezondh. W. I. F. Stortenbeker, de luit.-kol. R. de Waal.

Overgeplaatst: naar Semarang de kwartiermeester (onderluitenant) Borstlap, naar Soerabaja de 2e luit. der militaire administratie J. T. C. Winia.

Uit de Javasche Courant van 12 Mei 1914, No. 38.

Civiel Departement.

Verleend: 1 jaar verlof aan den architect C. P. Franken, 11 m. aan den controleur G. F. E. Gonggrijp, 11 m. aan den controleur A. A. C. Nix, 8 m. aan de onderwijzeres mej. E. M. L. Post.

Ontslagen: op verzoek eervol als advocaat en procureur bij het Hooggerichtshof Mr. A. Maclaine Pont.

Benoemd: tot algem. ontvanger te Tjilatjap N. van Beuzekom, tot adspir.-ingenieur B.O.W., J. W. Duijs, A. Ph. F. van Haeften en M. G. M. Kaulbach, tot secretaris der res. Pasoeroean J. J. van Helsdingen, tot controleur L. Ludolph, en geplaatst in de res. Zuider- en Ooster-afd. van Borneo, tot id. in de res. Soerabaja L. Th. J. Wolterbeek Muller.

Geplaatst: te Poerworedjo de onderwijzeres mevr. B. Erkelens-Witkamp.

Overgeplaatst: naar Bondowoso de onderwijzer J. W. Lankhorst, naar Menado de id. H. L. Rozema, naar Koeningan de onderwijzeres mej. M. G. van Druten, naar Semarang de id. mej. H. J. van der Mandele.

Benoemd: tot onderwijzer 1e kl. te Soemenep L. Strobant, te Malang J. P. van der Kleijn, tot id. 3e kl. te Magelang J. Steggerda, tot houtvester A. Reilingh.

Militair Departement.

Verleend: 8 m. verlof aan den kapitein J. F. E. ten Klooster.

Bevorderd: tot kolonel H. R. Mac Gillavry, tot luit.-kol. J. B. Doijer.

Benoemd: tot onderluitenant A. H. van Gulp.

Geplaatst: bij het 12e bat. de majoor A. J. Gooszen, te Tjimahi de off. van gezondh. Dr. A. J. Salm, te Koeta Radja de 1e luit. H. Duboucq.

Overgeplaatst: naar het 10e bat. de kapitein C. L. Stenekes, naar het 20e de id. W. K. L. H. C. Campen, naar Soemedang de id. J. W. de Bruine, naar Tandjong-Pinang de off. van gezondh. W. C. van Raadshooven, naar Atjeh de id. J. Wouters, naar Malang de id. W. A. Kop, naar Soembawa de id. J. van Rees.

Ten opzichte van de bepalingen omtrent verlof, pensioen, weduwnepensioen, enz., staan de rechterlijke ambtenaren gelijk met de overige burgerlijke landsdienaren in Nederlandsch-Indië.

De activiteitsbezoldiging gaat in Indië in met den eersten der maand, volgende op die waarin de benoeming door den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië zal hebben plaats gehad en de betrekking zal zijn aanvaard.

De bezoldiging is onderworpen aan eene korting van 2 pct. ten behoeve van de burgerlijke pensioenen en van 5 pct. voor de gewone bijdrage aan het Weduwen- en weezenfonds voor burgerlijke ambtenaren in Nederlandsch-Indië. Bovendien is bij eerste indiensttreding, ten behoeve van laatstgenoemd fonds, door gehuwden twee maanden en door ongehuwden ééne maand bezoldiging te voldoen, en wel in eens met bijberekening van rente ad 5 pct. 's jaars, in 36 gelijke maandelijksche termijnen. Bij huwelijk ééne maand bezoldiging, te voldoen op de wijze als zoeven aangegeven. Bij bevordering, door gehuwden tweemaal 't bedrag der verhooging over ééne maand, door ongehuwden éénmaal. De contributiën wegens huwelijk worden verhoogd met een percentage, afhankelijk van de leeftijden van man en vrouw.

In elk der jaren 1915 en 1916 zullen vermoedelijk negen en twintig plaatsen opengesteld worden voor juristen, die in het bovengenoemd examen geslaagd zijn.

(Nederlandsche Staatscourant van
3 Juni 1914, No. 127).

Bouwkundig Ingenieur voor Ned.-Indië.

Ter benoeming tot ingenieur voor de gouvernementsgebouwen in Ned.-Indië wordt gevraagd een bouwkundig ingenieur, in het bezit van het diploma bedoeld bij art. 118 van Hooger-onderwijswet (Staatsblad 1905, no. 181).

Zij, die voor plaatsing in aanmerking wenschen te komen, behooren zich vóór 25 Juni a.s., bij gezegeld adres, te wenden tot het Departement van Koloniën.

De bezoldiging van een ingenieur voor de gouvernementsgebouwen bedraagt f400 's maands, welke door 2 tweejaarlijkse verhoogingen en 4 driejaarlijkse verhoogingen, tot f1000 's maands kan stijgen. Na 3 jaren actieven dienst op de evengenoemde maximumbezoldiging van f1000 's maands kunnen de ingenieurs voor de gouvernementsgebouwen, in geval van ijverige en trouwe dienstbetrachting en bij voldoende bekwaamheid, benoemd worden tot hoofd-ingenieur voor de gouvernementsgebouwen, op eene bezoldiging van f1200 's maands, met dien verstande, dat niet meer dan één ambtenaar van dien rang in actieven dienst kan zijn.

Officieren van Gezondheid.

De Minister van Koloniën brengt ter kennis van belanghebbenden, dat voor vijf en twintig studenten in de geneeskunde aan de Nederlandsche Universiteiten de gelegenheid bestaat om, op den voet van het reglement, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 6 Mei 1886, no. 41, laatstelijk gewijzigd bij Koninklijk besluit van 27 Februari 1911, no. 53, in opleiding te worden genomen voor de betrekking van officier van gezondheid bij het leger in Nederlandsch-Indië, onder genot van een subsidie van f4000 (vier duizend gulden), terwijl bovendien na de benoeming tot officier van gezondheid nog eene gratificatie wordt uitgekeerd van f1000 (één duizend gulden), als tegemoetkoming in de kosten van eerste uitrusting.

Gegadigden zullen zich, onder overlegging van de gevorderde bescheiden, vóór 1 Augustus 1914 bij gezegeld rekest wenden tot het Departement van Koloniën, alwaar aanvraag kosteloos exemplaren zijn te verkrijgen van het reglement betreffende de opleiding.

(Nederlandsche Staatscourant van
4 Juni 1914, No. 128).

Leeraar aardrijkskunde voor het M. O. in Ned.-Indië.

Voor het middelbaar onderwijs in Nederlandsch-Indië wordt gevraagd een leeraar, bevoegd tot het geven van onderwijs in de aardrijkskunde aan eene hogere burgerschool met vijfjarigen cursus.

Aan de uitzending is verbonden:

a. eene vergoeding voor uitrustingskosten ad f1000 (duizend gulden);

b. overtocht als gouvernementspassagier der 1ste klasse, en quo voor het wettig gezin;

c. eene voorloopige bezoldiging van f150 (honderd vijftig gulden) 's maands, ingaande met den dag van inscheeping naar Nederlandsch-Indië tot den dag, waarop de activiteitsbezoldiging volgens de deswege bestaande bepalingen in Indië begint.

De bezoldiging bedraagt f450 (vierhonderd vijftig gulden) 's maands, met drie vierjaarlijkse traktementsverhoogingen elk van f100 (honderd gulden) 's maands, zoodat zal worden bereikt een maximum traktement van f750 (zevenhonderd vijftig gulden) 's maands.

De uit te zenden leeraar, die zoo spoedig mogelijk zal moeten vertrekken, zal zich schriftelijk moeten verbinden tot teruggave aan 's lands kas van de gelden, welke aan hem en te zijnen behoeve zullen zijn voldaan, zoo wegens overtocht naar Nederlandsch-Indië, bijaldien hij binnen vijf jaren na zijne aankomst op Java, om andere redenen dan wel wegens zieks- of lichaamsgebreken, buiten eigen toedoen ontstaan (ter beoordeeling van de Regeering), uit 's Gouver-

Vereeniging OOST en WEST. Afdeling 'S-GRAVENHAGE.

Aan het Bureau **Laan van Meerdervoort 187**, zijn van 10-12 en van 2-4 uur inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken.

Deze inlichtingen zijn ook te verkrijgen op schriftelijke aanvraag bij den Secretaris der Commissie voor hulp aan werkzoekenden, den heer J. A. SOETENS, **Frederik Hendriklaan 155**.

Vijf Dames voor pianolesen.

Een Heer voor muzieklessen.

Een Dame voor kantoorwerkzaamheden in Indië.

Twee Dames voor teeken- en schilderlessen.

Twee Dames voor lessen in de Fransche-, Duitsche- en Engelsche taal.

Eene Dame voor lessen in de Fransche taal.

Vijf Dames als kinderjuffrouw naar Indië.

Een Dame als hoofd der huishouding.

Een dame voor Fransche en Italiaansche conversatielessen.

Eene dame voor Paedagogische adviezen.

Eene Dame voor handwerklessen.

Drie Dames voor Vioollessen.

Een Dame voor zanglessen.

Eene Dame voor schrijf-, kopiëer- en vertaalwerk.

Een Dame voor lessen in machineschrijven, stenographie en moderne talen.

Een Dame voor ademgymnastiek en hygiënisch spreken

Een Dame voor opleiding admittie examen H. B. S. en Gymnasium.

Een Dame voor lessen aan spraakgebrekkigen.

Twee Dames voor het waarnemen der huishouding.

Een dame als Lectrice of Dame van Gezelschap.

Een Dame als Stenotypiste voor Indië.

Drie heeren voor lessen in de Maleische en Javaansche taal en Indisch Staatsrecht.

Een Dame voor het waarnemen der huishouding.

Indische Dienstboden kunnen zich aangeven in **Laan van Meerdervoort 187** voor eene verandering van dienst, of een dienst bij een naar Indië terugkeerende familie; hetzij schriftelijk of mondeling; voor eene voorloopige opname tot het tijdstip van weder in dienst treden bestaat geen gelegenheid.

Leden van „Oost en West”, geen direct belanghebbende, worden verzocht zoo noodig hunne hulp hierin te willen verleen.

OPGAVE van Leden der Vereeniging „Oost en West”, die zich beschikbaar stellen voor het geven van privaattlessen in Indische talen.

A. H. J. G. WALBEEHM, van Lumeyst. 100,	's-Gravenhage,	{ Javaansch.
D. A. P. KOK, Marialaan 162a,	Lochem.	{ Maleisch, gediplomeerd.
Mr. E. RIJKE, Witte Singel 46,	Leiden	{ Javaansch.
		{ Maleisch.
		{ Madoereesch.
H. TH. KAL, Laan van Meerdervoort 239	's-Gravenhage,	{ Javaansch.
		{ Madoereesch.
		{ Maleisch.
S. TAGOR, Inl. Veearts, van Speijkstraat 1,	Utrecht,	{ Soendaneesch.
		{ Battaksch.

LEDEN, die in deze opgave opgenomen wenschen te worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der Vereeniging, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West”, Heulstraat 17, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

a. Jaarverslag der Vereeniging, 1911, geldelijke verantwoording van het Hoofdbestuur over het jaar 1911, enz,

Opgave van de Eereleden, de samenstelling der verschillende besturen en commissies. Prijs: 1 exemplaar f 0.20 en f 0.03 frankeerkosten.

b. Een Boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn. door J. H. en H. B. Prijs: 1 exemplaar f 0.10. 50 ex. f 2.80.

voor Departementen en Leden der „Maatschappij tot Nut van het Algemeen” f 2.20 per 50 ex., plus 25 cent voor frankeerkosten.

c. Onze Oost II. Iets over den Inlander en zijn Zieleleven. door T. J. BEZEMER. Prijs: 1 exemplaar 5 cent. 50 ex. f 2.—;

voor Departementen en Leden der „Maatschappij tot Nut van het Algemeen” f 1.55 per 50 ex., plus 25 cent voor frankeerkosten.

** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West”, Heulstraat 17, de Firma MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, en andere Boekhandelaren zijn verkrijgbaar:

a. Onze West:

De Kolonie Suriname, door REMAN IRÜS;

II. **De Kolonie Curaçao**, door M. VICTOR ZWIJSEN, Oud-Rector van het Colegio „Santo Tomás” te Curaçao. Prijs per exemplaar f 0.25 en f 0.03 frankeerkosten

b. Staats- en partic. betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen; Werkkring en Vooruitzichten.

No. I. De Bestuursambtenaren in Nederlandsch-Indië.

Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

No. II. De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie.

Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

No. III. De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië.

Prijs: f 0.15 per exemplaar en f 0.01 frankeerkosten.

No. IV. De Ingenieur in Nederlandsch-Indië.

Prijs: f 0.40 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. V. De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.

Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

No. VI. De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië.

Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. VII. De Vooruitzichten van den Nederlandschen arts in Nederlandsch-Indië.

Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. VIII. De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië.

Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

No. IX. De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederlandsch-Indië.

Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

Kleermakerij UNICUM

Hofspui 10 (5de Huis van af de Lange Poten.) Tel. 4947

CHEMISCH REINIGEN
REPEREEREN
KEEREN

VERMAKEN

MODERNISEEREN

OPNIEUW VOEREN

OPPERSEN

OPZETTEN van zijden revers

STOPPAGE (onzichtbaar stoppen)

van Dames en Heerenkleeding.

Bekwame werklieden, 1e kl. Dames en Heeren Coupeurs

UNICUM bepaalt den prijs vooruit.

Alle werkzaamheden geschieden bij ons op eigen atelier.

Vleugels, Piano's Kunstspel-Piano's, Orgels

Verhuur PIANO's van f 5.- p. mnd of f 50.- p. j. af.
VLEUGELS „ f 8.- „ „ „ f 80.- „ „

REPARATIE - STEMMEN - RUIL.

Afdeling Gebruikte Instrumenten.

Speciale Inrichting
voor het gereedmaken voor de TROPEN.

GOOSEN & SWAGERMAN
DEN HAAG - BOEKHORSTSTRAAT 149

HOOGENSTRAATEN'S

Soepen en Saucen de geurigste!

HOOGENSTRAATEN'S

Fijne Groenten de fijnste!

HOOGENSTRAATEN'S

Groenten blauw etiket de prijswaardigste!

W. HOOGENSTRAATEN & Co., Hofleveranciers
Leiden.

FABRIEK VAN GESCHILDERDE MEUBELEN

- G. J. LAMERS -

Prinsegracht 114, Den Haag.

Levert direct aan particulieren alle soorten
MEUBELEN, tegen fabrieksprijzen.

A. LAARMAN,

Valeriusstraat 106. Koningsstraat 112.

Witte de Withstraat hoek Da Costastraat.

DEN HAAG.

KOFFIE - THEE.

Kruideniers-, Grutterswaren en Comestibles

F. W. VAN WIJK,

DAMES-KLEERMAKER.

TOLLENSSTRAAT 118 - TELEFOON 3235.

Speciaal adres voor: PLUCHE MANTELS,
BONTMANTELS en TAILOR-MADE COSTUMES
naar maat.

Hôtel DE L'EUROPE, Café en Restaurant

Huygenspark 17. - DEN HAAG. - Telefoon. 999.
3 minuten van het Station Holl. Spoor.

Logies met ontbijt vanaf f 1.50

Pension. „ f 3.50

----- Aanbevelend W. BALZER, Eigenaar

VESTIGT U IN ARNHEM OF OMSTREKEN

VELP — STEEG — ELLECOM — DIEREN — OOSTERBEEK — HEELSUM — RENKUM.

Inlichtingen gratis Bureau V. V. V. Stationsplein 15, ARNHEM en bij de Secretarissen der verschillende V. V.'s.

GOUDA Theestooftjes

f 1.25 per stuk.

GROBBE - COMESTIBLES

's-Gravenhage, Scheveningen, Rijswijk, vh. J. L. MEIJS & Zn.
Bankastr. Theresiastr. 87. Fred. Hendrikl. 70. Willemstraat 9.
Tel. 226. Tel. 444. Tel. 306. Tel. 49.

Brengt een bezoek aan **BOEATAN**
Magazijnen van **INDISCHE KUNSTNIJVERHEID**

Indisch Restaurant

Vereeniging „OOST EN WEST”
LAAN v. MEERDERVOORT 187
Telefoon 2655.

INDISCHE KOKKIE

GROOTE VERScheidenheid van;
OOSTERSCHE GERECHTEN.

Zorgzame en zindelijke bereiding verzekerd.
Billijk tarief.

TJOBALAH SATOE KALI,
TEMTOENANTI DATANG KEMBALI.

Diners vanaf f 1.75.
Plat du Jour à f 1.25.

Utzending van allerlei Schotels en
Gebakken met verhooging van bezorgloon.

HAEMOFERRIN 5648
(STAALHAEMATOGEN).

Een aangenaam smakend bij uitstek bloedvormend versterkingsmiddel, in gevallen v. bloedarmoede, bleekzucht en alle daaruit voortkomende zwakte toestanden. Uitnemend middel tegen pijnlijke menstruatie.

Prijs per 1/2 Literflesch, voldoende voor ongeveer 20 dagen, f 2.—.

Dr. H. NANNING's Pharmaceutisch-Chemische Fabriek. — DEN HAAG.

HEDEN

prachtige
Ameublementen.

Zondag van 12-4 uur. 7064

Toussaintkade 18

TELEFOON 5453.

Salons, Eetkamers, (fabrikaat Pander)
Slaapkamers met Lit-Jumeaux, enz.
compleet, Boekenkasten, Bureaux
en Brandkasten, Deventer Tapijten
met medaillon 6 x 6.50 en 5 x 6.50 M.

Geen kale hoofden of grijze haren meer.

Gebruik alleen het van ouds bekende wederbarende **Cames Haarwater** en Haarverf, geneest alle mogelijke haarwortelziekten, zoodat men zich binnen wenigen tijd verheugd met een gezond sterk hoofd met nieuwe haren. Prijs per flescon 75 cent, Haarverf 60 cents. Duizenden dankbetuigingen ter inzage, als bewijs van deugdzaamheid. Alleen verkrijgbaar 6966

Anna Paulownastraat 8, Den Haag.

GEBR. P. H. CAMINADA - Lange Houtstraat 3 - DEN HAAG - Telefoon 713.

Speciaal Adres voor alle optische Artikelen. - Brillen, Kijkers, enz.

Aanleg en onderhoud van Electr. Licht- en Schelgeleidingen.

GEOPEND:

Modelhuis SWEELINCK

SALON-, EET- en SLAAPKAMER-AMEUBLEMENTEN.

Kantoor-Meubelen, enz. enz. - Behangerij.

Aanbevelend, JOH. RIJPSTRA & Co.

46, Sweelinckplein 46, Den Haag.

VAN SEVENTER & PALUDANUS

: Kleermakers :

DEN HAAG. Telefoon 4214. HEERENGRACHT 38.

Prima Stoffen, Elegante Coupe, Solide Fournituren

Uitsluitend Engelsche en Fransche Stoffen.

STALEN OP AANVRAAG.

Aanbevelend, VAN SEVENTER & PALUDANUS.

HET BLOUSEN-HUIS,

PH. BIJMAN.

Hoogstraat 21.

DEN HAAG.

Telefoon 7293.

BLOUSES.

PEIGNOIRS

COSTUUMROKKEN

JAPONNEN

in alle genres. Extra groote maten.

'N KLEINTJE KOFFIE

van

REUSER & SMULDERS

Wagenstraat 48 - Den Haag

't fijnste.

Overal verkrijgbaar in 2½ ons 35 cent.
pakken van

Confiserie en Chocolaterie Royales

J. A. KRUL.

Grand Salon de Rafraîchissements **NOORDEINDE 44,**

Steeds verkrijgbaar onze van ouds bekende

Indische SPEKKOEK à f 1.20.

N.V. DE HAAN's Bioscope-Theaters
„OLYMPIA-THEATER“
 ELITE BIOSCOPE
 PRINS HENDRIKPLEIN 3, TELEFOON 6295

ELKE WEEK
Schitterend afwisselend Programma
 Woensdag, Zaterdag en Zondag **MATINÉE.**
 ENTREE: 50 en 25 Cent voor de MATINÉE'S, f 1.—, f 0.75, f 0.50 en f 0.30
 voor de AVOND-VOORSTELLINGEN.

A. SCHRÖDER & Co.
 Groenmarkt.

BAD-

Costumes
 voor Dames,
 Heeren en Kinderen.
Maillots
 in groote verscheidenheid.
Mutsen
Schoenen
Mantels

A. VAN MEURS,

Piet Heinstraat 18. Telefoon 1784. 'S-GRAVENHAGE

Complete Meubileering, Behangerij, Beddenmakerij, Stoffeerdery.
 Linnen Rolgordijnen, Madrasgordijnen, Linoleums en Zeilen,
 Axminster Tapijten, Tafelkleeden, Divandekken.

A. A. BOLT, Confiseur-Pâtissier.

Bankastraat 4c, 4d, 4e, 4f. Hofleverancier. 'S-GRAVENHAGE.

ECHE INDISCHE SPEKKOEK.
 Ook verkrijgbaar in „BOEATAN“, Heulstraat 19.

Fournisseurs de S. M. la Reine. Fournisseurs de S. M. la Reine Mère.

Specialité de SOIERIES.

Lainages, Cotons, Dentelles.

ROBES MI-CONFECTIONNÉES.
 Dentelles de Bruxelles Véritables.

Téléphone 2155

Maison de Nouveautés

**Compagnie
 Lyonnaise**

9 Kneuterdijk - LA HAYE.

**Kunstzalen
 d'Audretsch.**

HOOGE WAL 16A.,
 'S-GRAVENHAGE.

**Voortdurende
 Tentoonstelling**

van
**Schilderijen, Etsen en
 Kunstvoorwerpen.**

Geopend van 10—5,
 Zondags van 2—5 uur.

Vrije Toegang.

VOOR

Gemeub. Woningen

wende men zich tot de

N.V. v. h. CORSMIT BROSSOIS,

Korte Voorhout 12a - Tel. 811.

ALTIJD WONINGEN BESCHIKBAAR.

J. A. M. MULDER, Uurwerkmaker.

Noordeinde 182-184 - Den Haag.

TELEFOON 7413.

W. P. de BOCK

PIET HEINSTR. 71-73. TEL. 1769.

GAS- en ELECTR.

ORNAMENTEN.